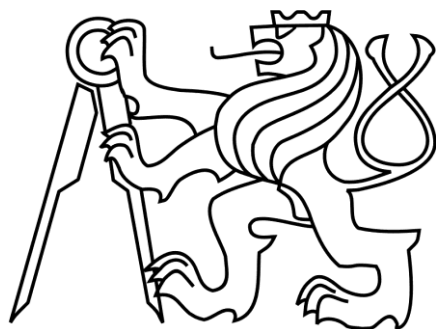

**ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
MASARYKŮV ÚSTAV VYŠŠÍCH STUDIÍ**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Praha 2016

Bc. Iveta Suchá

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

**Masarykův ústav vyšších studií
Katedra managementu**

Vliv místních akčních skupin na rozvoj venkova

The Influence of Local Action Groups for Rural Development

Diplomová práce

Studijní program: Řízení rozvojových projektů
Studijní obor: Řízení regionálních projektů

Vedoucí práce: Ing. Petr Fanta, Ph.D.

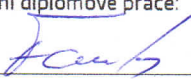
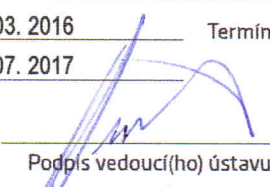

Bc. Iveta Suchá

Praha 2016

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení:	Suchá	Jméno:	Iveta	Osobní číslo:	392372
Fakulta/ústav:	Masarykův ústav vyšších studií (MÚVS)				
Zadávací katedra/ústav:	Katedra managementu				
Studijní program:	Řízení rozvojových projektů				
Studijní obor:	Řízení regionálních projektů				

II. ÚDAJE K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Název diplomové práce:	Vliv místních akčních skupin na rozvoj venkova		
Název diplomové práce anglicky:	The Influence of Local Action Groups for Rural Development		
Pokyny pro vypracování:	<p>Cíl práce: připravit ke schválení Strategii komunitně vedeného místního rozvoje vybrané místní akční skupiny (MAS) Přínos práce: schválení Strategie komunitně vedeného místního rozvoje, díky které bude moci MAS začít s realizací projektů podporujících rozvoj venkova</p> <p>Teoretická část: regionální rozvoj venkova; postavení MAS v rozvoji venkova; podpora MAS v rozvoji venkova Praktická část: popis vybrané MAS; Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (záměry MAS a možnosti jejich financování)</p>		
Seznam doporučené literatury:	<p>Blažek, J. a Uhlíř, D.: Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. (2011) EU, European Commission: The Leader approach: a basic guide. (2006) Pelcl, P.: Metodika dobré praxe místních akčních skupin v České republice: zpráva z výzkumného projektu 2007-2008. (2008) Wokoun, R.: Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování). (2008)</p>		
Jméno a pracoviště vedoucí(ho) diplomové práce:	Ing. Petr Fanta, Ph.D.; katedra managementu		
Jméno a pracoviště konzultanta(ky) diplomové práce:			
Datum zadání diplomové práce:	08. 03. 2016	Termín odevzdání diplomové práce:	08. 05. 2016
Platnost zadání diplomové práce:	02. 07. 2017		
			
Podpis vedoucí(ho) práce	Podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry	Podpis děkana(ky)	

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

<u>11. 4. 2016</u>	<u>Suchá</u>
Datum převzetí zadání	Podpis studenta(ky)

SUCHÁ, Iveta. *Vliv místních akčních skupin na rozvoj venkova*. Praha: ČVUT, 2016.
Diplomová práce. České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje správně a úplně citovala a uvádím je v příloženém seznamu použité literatury.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této závěrečné práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Praze dne: 29. 8. 2016

podpis:

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila svůj dík vedoucímu práce Ing. Petru Fantovi, Ph.D., za jeho ochotu, vedení a odborné konzultace. Dále bych chtěla poděkovat zástupkyním MAS Jihozápad, konkrétně Ing. Adéle Schmiedové, Ph.D., a Martině Bláhové, za spolupráci, pomoc a cenné rady při zpracovávání praktické části této práce.

Anotace

Cílem diplomové práce „*Vliv místních akčních skupin na rozvoj venkova*“ je vypracovat žádost o podporu Strategie komunitně vedeného místního rozvoje vybrané místní akční skupiny. Součástí uvedeného cíle je vytvoření dotazníku pro partnery MAS. V první části práce jsou popsána teoretická východiska regionálního rozvoje, rozvoje venkova, přístupu LEADER a MAS. Druhá část práce se věnuje popisu konkrétní zvolené MAS a její Strategie komunitně vedeného místního rozvoje. Tato část dále obsahuje nástin připravené žádosti o podporu rozvojové strategie a výsledky plynoucí z uskutečněného dotazníkového šetření. Hlavní přínos práce spočívá v podání žádosti o podporu rozvojové strategie a ve vytvoření prvotní datové základny pro budoucí hodnocení činnosti MAS a její rozvojové strategie.

Klíčová slova: regionální rozvoj, politika rozvoje venkova, přístup LEADER, místní akční skupina

Annotation

The aim of the thesis "*The Influence of Local Action Groups for Rural Development*" is to develop a support application of Community-Led Local Development Strategy of selected local action group. Part of this goal is to create a questionnaire for partners of LAG. The first part of the thesis describes the theoretical basis of regional development, rural development, LEADER approach and LAGs. The second part of the thesis deals with the description of selected LAG and its Community-Led Local Development Strategy. This section also includes an outline of prepared support application of development strategy and results from the performed questionnaire. The main contribution of this thesis consists in the support application of development strategy and creation of the initial data base for future evaluation of activities of LAG and its development strategy.

Key words: regional development, rural development policy, LEADER approach, local action group

Obsah

Úvod.....	1
1. Regionální rozvoj.....	3
1.1. Vývoj regionálního výzkumu	4
1.2. Teorie regionálního rozvoje	5
1.3. Typologie regionů.....	6
2. Rozvoj venkova	8
2.1. Vývoj českého venkova	9
2.2. Vymezení venkova	10
2.3. Typologie venkova	11
2.4. Politika rozvoje venkova v kontextu Společné zemědělské politiky EU.....	13
2.5. Programování rozvoje venkova v období 2007 – 2013	15
2.6. Programování rozvoje venkova v období 2014 – 2020	17
3. Integrovaný přístup LEADER.....	19
3.1. Od iniciativy k integrovanému přístupu.....	19
3.2. Klíčové znaky přístupu	23
3.3. Hlavní přínosy a nedostatky	26
4. Místní akční skupina	28
4.1. Základní parametry	29
4.2. Standardizace MAS	31
4.3. Národní síť MAS ČR	32
4.4. Zhodnocení práce MAS	33
5. MAS Jihozápad, o. p. s.	35
5.1. Základní informace	35
5.2. Historie	35
5.3. Identifikace společnosti.....	36
5.4. Orgány právnické osoby	39
5.5.1. Orgány MAS	42
5.6. Strategie komunitně vedeného místního rozvoje.....	44
5.6.1. Analytická část	44
5.6.2. Strategická část.....	45
5.6.3. Implementační část	46

5.7. Žádost o podporu SCLLD	46
5.8. Dotazník pro partnery MAS	47
5.8.1. Vyhodnocení	48
Závěr	57
Seznam použitých zdrojů	59
Seznam zkratk	64
Seznam obrázků, tabulek a grafů	66
Seznam samostatných příloh	67
Samostatné přílohy	68

Úvod

Podle obecně známých definic tvoří venkovské oblasti více než 90 % celkového území EU a jsou tak domovem pro více než polovinu všech jejích obyvatel. Pro venkovské oblasti EU je typická nejen jejich rozlehlost, ale i rozmanitost, kouzlo, půvab a vlastní tradice. Venkov je jak místem pro dovolenou a relaxaci, tak prostorem, ze kterého obyvatelstvo odedávna získává potřebné zdroje a suroviny. Jako každá oblast se však i venkov často potýká se značnými problémy. Ačkoliv již víceméně pominula doba, jež byla význačná výrazným vylidňováním venkovských oblastí a stárnutím venkovské populace, v současnosti vstupují do popředí zájmu jiné trendy s negativními dopady. Příkladem může být dříve využívaný způsob zemědělské činnosti, který vedl k poškození životního prostředí. Stav životního prostředí je dnes podnětem ke změně způsobu obdělávání půdy, udržování krajiny a vyššímu využívání obnovitelných zdrojů. Současnost se také vyznačuje zvýšenou migrací do venkovských oblastí, kdy se na venkov přestěhovávají převážně mladé rodiny. Ty je třeba více podporovat, neboť pro venkovské oblasti představují významný potenciál. Se zvyšujícím se počtem mladých lidí se zvyšuje potřeba kvalitnějšího a dostupnějšího vzdělávání a dalších služeb. Tento tlak na zvyšování životních podmínek na venkově a udržení výjimečnosti venkova je motivem k realizaci účinné politiky jeho rozvoje.

Politika rozvoje venkova je efektivním nástrojem sloužícím k obnově, zachování a zvyšování kvality venkovského prostředí, k účinnému využití jeho zdrojů a potenciálu. Motivem pro realizaci společné politiky rozvoje venkova, jež je jednou z hlavních politik EU, je fakt, že ačkoliv jsou dílčí politiky rozvoje venkova závislé pouze na finančních prostředcích daného státu, mohou mít bezesporu dopad i na vzdálenější oblasti a jejich obyvatele. Navíc ne každý stát disponuje takovými prostředky, které by do rozvoje venkova potřeboval vložit. Jednou z oblastí, která je součástí společné politiky rozvoje venkova EU, je podpora spolupráce obcí a dalších subjektů založená na místním partnerství. V území tak vznikají místní akční skupiny, jejichž cílem je zlepšit kvalitu prostředí a života ve venkovských oblastech, k čemuž účinně využívají národní a evropské dotační programy.

Cílem této práce je vypracovat žádost o podporu Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Jihozápad, o. p. s., která je prvním krokem k započatí realizace rozvojových projektů vedoucích k rozvoji venkova v programovacím období 2014 – 2020. Žádost o podporu strategie bude vyplněna a podána prostřednictvím portálu IS KP14+. V rámci uvedeného cíle práce bude dále zkonstruován dotazník pro partnery MAS, jež bude sloužit

k vytvoření prvotní datové základny pro budoucí hodnocení činnosti MAS a přínosů rozvojové strategie. Dotazník blíže zmapuje výchozí stav, ve kterém se MAS v současnosti nachází, neboť MAS Jihozápad, o. p. s., vznikla teprve na počátku roku 2014.

Diplomová práce je pomyslně rozdělena na část teoretickou a empirickou. V první, teoretické části práce (první čtyři kapitoly) byl proveden výzkum založený převážně na dedukci, kdy byla využita metoda analýzy dostupných informačních zdrojů. Ta byla provedena za účelem deskripce a sumarizace informací o regionálním rozvoji, rozvoji venkova, metodě LEADER a o místních akčních skupinách. Empirickou část práce představuje pátá kapitola. Ta pracuje s indukci, jež je charakteristická konstrukcí obecných závěrů z konkrétních získaných údajů. Pro sběr těchto údajů byla využita metoda dotazování (nestrukturované interview, dotazníkové šetření). Nestrukturované interview bylo vedeno s ředitelkou MAS a přineslo odpovědi na otázky týkající se struktury a činnosti MAS. Dotazníkové šetření bylo provedeno za účelem zjištění očekávání a motivace partnerů MAS, které byly hlavním důvodem pro započetí spolupráce na úrovni místního partnerství.

Jak vyplývá z výše uvedeného, obsah práce je strukturován do pěti kapitol. První kapitola pojednává o regionálním rozvoji a typologii regionů. Ve druhé kapitole je charakterizován rozvoj venkova, se zaměřením na jeho vývoj, vymezení a typologii. Druhá kapitola dále popisuje vazbu politiky rozvoje venkova na Společnou zemědělskou politiku EU, do níž byla začleněna jako její II. pilíř. Třetí kapitola se zabývá integrovaným přístupem LEADER, jeho vývojem a klíčovými znaky. Ve čtvrté kapitole jsou popsány principy spolupráce založené na místním partnerství, tedy základní parametry MAS. Součástí této kapitoly je i popis procesu standardizace MAS a struktury Národní sítě Místních akčních skupin ČR. Pátá kapitola čtenáře detailně seznamuje s vybranou MAS, její historií a strukturou. Dále zde lze nalézt strukturu Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS a vytvořené žádosti o podporu této strategie. Součástí páté kapitoly je také vyhodnocení dotazníku adresovaného partnerům MAS.

1. Regionální rozvoj

Regionální rozvoj je disciplína, která se zabývá vývojem určitých, předem vymezených území (regionů). Při zkoumání regionálního rozvoje je uplatňován komplexní přístup, tzn. snaha propojovat poznatky ze všech dalších oborů, které se na rozvoji regionu podílí. Jedná se např. o demografii, ekonomii, geografii nebo územní plánování (Krejčí, 2010, s. 6-9).

K problematice regionálního rozvoje lze přistupovat ve dvou základních rovinách. „*Akademický přístup chápe regionální rozvoj jako aplikaci nauk, zejména ekonomie, geografie a sociologie, řešící jevy, procesy, vztahy systematicky vymezeného prostoru (území), které jsou ovlivněny přírodně-geografickými, ekonomickými a sociálními podmínkami v daném regionu*“ (Wokoun, 2008, s. 11). Tento přístup je také charakteristický hledáním počátečních příčin procesů a následným určením nástrojů k jejich řešení. Je typický pro akademickou sféru, zatímco druhý přístup – praktický – je zřejmý spíše u soukromých společností a úřadů. „*Dle praktického chápání je regionálním rozvojem míněno vyšší využívání a zvyšování potenciálu daného systematicky vymezeného prostoru (území) vznikající v důsledku prostorové optimalizace socioekonomických aktivit a využití přírodních zdrojů*“ (Wokoun, 2008, s. 11). Při tomto přístupu je možné regionální rozvoj hodnotit pomocí jasných ukazatelů, jelikož změny se uskutečňují v oblastech, které jsou snadno kvantifikovatelné. Mluvíme zde např. o životní úrovni obyvatel, dostupnosti vzdělání, konkurenceschopnosti, stavu životního prostředí apod. Praktický přístup by však bez akademického nemohl existovat, neboť oba se vzájemně ovlivňují a vytvářejí tak podklad pro regionální politiku (Wokoun, 2008, s. 11-12).

Regionální politika využívá nástroje definované při akademickém přístupu, pomocí nichž rozmisťuje socioekonomické aktivity tak, aby docházelo k vyrovnanému rozvoji regionů. Lze tedy říci, že regionální politika je díky akademickému přístupu k regionálnímu rozvoji praktikována při regionálním rozvoji samotném (praktický přístup). Tradiční regionální politika je charakteristická snižováním regionálních rozdílů, ke kterému využívá převážně vnější zdroje (meziregionální přerozdělování). Moderní pojetí regionální politiky je orientováno spíše na mobilizaci vnitřních zdrojů regionu. Výkon regionální politiky v České republice upravuje zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje (Wokoun, 2008, s. 12-13).

S regionálním rozvojem a politikou úzce souvisí i územní plánování. Úkolem územního plánování je zajistit podmínky pro účelné uspořádání a využívání území při respektování

udržitelného rozvoje. Pokud je prováděno korektně, může bránit negativním trendům v území (poškození životního prostředí, zamezování podnikatelské aktivity atd.) a v dlouhodobém výhledu pak přispívat ke zvyšování potenciálu regionu. Při územním plánování jsou uplatňovány převážně regulační nástroje, zatímco u regionální politiky nástroje iniciační, mezi které patří např. dotace a daňová zvýhodnění. Pro územní plánování je v České republice zásadní zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu – stavební zákon (Wokoun, 2008, s. 14-15 a 21).

Jak vyplývá z výše uvedeného, s regionálním rozvojem je úzce spjat vznik rozdílů mezi regiony. Tyto rozdíly mají vnitřní a vnější příčiny. Vnitřní příčiny pramení z nitra sledovaného regionu. Mohou za ně samotní aktéři regionálního rozvoje, protože ho ovlivňují svým chováním, schopnostmi a motivací. Vnější příčiny pochází z externího prostředí, které zahrnuje společenské podmínky, ekonomickou situaci atd. (Krejčí, 2010, s. 10). Je však důležité si uvědomit, že cílem regionálního rozvoje není odstranit veškeré regionální disparity. Jeho úkolem je eliminovat pouze takové rozdíly, jež by mohly mít nepříznivý vliv na budoucí vývoj regionu. Při správné motivaci může rozdílnost regionů sloužit i jako jakási vnitřní hybná síla rozvoje, která vede k mobilizaci vnitřních zdrojů nebo specializaci regionu (Wokoun, 2008, s. 22-23).

1.1. Vývoj regionálního výzkumu

Problematika regionálního rozvoje v České republice nemá ve srovnání se státy západní Evropy a také některými státy Evropy východní téměř žádnou tradici. Je tomu tak i přes to, že na počátku 20. století byly regionální rozdíly v nově vzniklém Československu přímo extrémní. Západní území tehdejšího státu bylo tvořeno Čechami, které původně představovaly významnou součást rozvinutého Rakouska-Uherska, dále Moravou a Českým Slezskem, což bylo území na soudobé poměry také poměrně vyspělé. Východní část Československa tvořilo relativně slabé Slovensko a silně zaostalá Podkarpatská Rus, jež dokonce reprezentovala jeden z nejzaostalejších regionů Evropy (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 7-8).

Ke snížení výše popsaných rozdílů mezi jednotlivými regiony nejprve přispělo oddělení Podkarpatské Rusi v roce 1939 a dále změna geopolitické situace po druhé světové válce. Nejvýraznější vliv na snížení meziregionálních rozdílů však mělo období centrálně plánované ekonomiky, kdy naneštěstí došlo k zastavení vývoje a zaostání dosud rozvinutých Čech. Již na počátku 90. let 20. století se Československo řadilo mezi evropské státy s nejnižšími regionálními rozdíly. Přestože tedy došlo po dobu existence Československa k výraznému

snížení meziregionálních rozdílů, nelze v té době mluvit o cíleném regionálním výzkumu a aplikaci regionální politiky (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 8).

Významnější regionální rozdíly, které poprvé podnítily zájem o hlubší regionální výzkum a regionální politiku, se začaly objevovat až v druhé polovině 90. let, jen několik let po vzniku České republiky. V té době se již také naplno začaly projevovat vlivy nového společenského a ekonomického systému. Ten s sebou přinesl nové podmínky, jež vyžadovaly nové přístupy. A právě z tohoto důvodu nebylo možné navázat na předchozí zkušenosti s řešením regionálních rozdílů, které byly získány v tehdejší Československu. Proto v České republice nelze v oblasti regionálního výzkumu mluvit o dlouholeté tradici (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 8).

Od konce minulého století se tedy v České republice zájem o problematiku regionálního rozvoje zřetelně zvýšil. Jednou z příčin je nárůst rozdílů mezi regiony, který se nápadně projevuje v míře nezaměstnanosti a ve výši průměrných mezd. Další příčinou je zvýšení zájmu aktérů regionálního rozvoje, jež využívají výsledky regionálního výzkumu při vypracovávání rozvojových strategií. Ty jsou často pořizovány pro účely realizace investičních projektů, na které lze čerpat prostředky z různých fondů. Mezi vnější faktory bezpochyby patří vstup České republiky do EU, neboť tento krok byl v neposlední řadě podmíněn také realizací efektivní regionální politiky (Wokoun, 2008, s. 220).

1.2. Teorie regionálního rozvoje

Znalost teorií regionálního rozvoje tvoří základ pro plánování a realizaci odpovídající regionální politiky. Pomocí nalezení a vysvětlení příčin probíhajících změn ve vývoji regionů se teorie snaží nabídnout řešení možných problémů (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 9). „*Tyto teorie představují více či méně ucelený systém hodnocení základních faktorů, aktérů, příčin, souvislostí a mechanismů regionálního rozvoje*“ (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 9). Vychází z dlouhodobých zkušeností. Jejich vývoj trval desítky let, přičemž zaznamenal velký počet vývojových fází. I v současnosti však probíhá neustálý vývoj globálního prostředí, na nějž je třeba reagovat. Nicméně je obtížné předem určit, jaké změny tento vývoj přinese. Z tohoto důvodu soubor teorií regionálního rozvoje není a nikdy nebude konečný (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 9).

Pro teorie regionálního rozvoje neexistuje komplexní a jednoznačná klasifikace. Lze najít mnoho kritérií, na jejichž základě se teorie dají rozdělit (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 13). Jedním z nich je např. určení vývojového trendu, jakým se podle dané teorie regiony vyvíjejí. Dle této klasifikace lze identifikovat konvergenční a divergenční teorie regionálního rozvoje. Konvergenční teorie (neboli teorie regionální rovnováhy) předpokládají, že regionální rozvoj

vede k postupnému vyrovnání rozdílů mezi regiony, ke kterému dochází díky nivelizačním procesům. Naopak zastánci divergenčních teorií (teorie regionální nerovnováhy) se přiklání k názoru, že rozvoj regionů vede ke zvětšování vzájemných rozdílů, přičemž k tomuto zvětšování dochází kvůli diferenciačním procesům. Většina autorů teorií regionálního rozvoje ale připouští i existenci opačných trendů, než jsou pro jejich vlastní teorie charakteristické. Tyto trendy však mají slabší, dočasný či pouze náhodný charakter. Jedním z mála bodů, na kterých se ovšem autoři shodují, je, že konvergenční teorie oproti divergenčním počítají s mnohem delším časovým horizontem. Vyrovnávání rozdílů mezi regiony tak trvá mnohem déle než jejich zvětšování (Krejčí, 2010, s. 11).

Teorie regionálního rozvoje vycházejí ze základních metodologických přístupů, přičemž při tvorbě teorií se nejvíce prosadil pozitivismus, přístupy ovlivněné hermeneutikou, strukturalismus a kritický realismus. Dále jsou teorie inspirovány hlavními ekonomickými směry. Podle nich je lze dělit na neoklasické, keynesiánské, nemarxistické, neoliberální a institucionální (Wokoun, 2008, s. 222). Vzhledem k původnímu zaměření této práce na místní akční skupiny a rozvoj venkova však nebudou jednotlivé teorie regionálního rozvoje rozebírány podrobněji. Jejich přehled a hlubší rozbor lze nalézt v literatuře, ze které tato kapitola vychází.

Jedním z mnoha příkladů teorií regionálního rozvoje, které lze vhodně aplikovat na oblast rozvoje venkova, jsou teorie keynesiánské. Souhrnně jsou označovány jako teorie skupiny jádro-periferie, protože přesně rozdělují prostor podle míry koncentrace ekonomických aktivit. Zjednodušeně lze říci, že tyto teorie rozeznávají centrální oblasti, které jsou vysoce autonomní se schopnostmi zachytit klíčové změny a trendy vývoje, a oblasti periferní, jež na hlavní změny reagovat nedokážou. S využitím tohoto relativně zjednodušeného přístupu lze říci, že venkovské oblasti patří spíše mezi periferní regiony, pro které je charakteristická nízká míra inovací a možností dalšího rozvoje (Klufová, 2015, s. 21-22).

1.3. Typologie regionů

Pojem region je používán v různých souvislostech a může být interpretován různými způsoby. V první řadě lze region považovat za celek, který vznikl přirozenou diferenciací krajiny. Dále může region představovat výsledek procesu regionalizace, kdy vzniká vymezením území na základě abstrakce a konstrukce. Region lze chápat i jako území, ve kterém je realizována konkrétní regionální politika, nebo ve kterém probíhá dobrovolná spolupráce obcí. V neposlední řadě je region výsledkem vztahů, které vznikají na základě dalších prostorových interakcí mezi různými skupinami aktérů (např. spolupráce založená na

místním partnerství). Jak vyplývá z uvedeného, definic tohoto pojmu existuje velké množství, protože dosud nebyla přijata žádná obecně uznávaná (Krejčí, 2010, s. 116). Všeobecné moderní pojetí však chápe regiony jako jakési produkty vztahů, „*kteří vznikají prostřednictvím prostorových interakcí, jsou projevem rozmanitosti a tvoří spojitý a souvislý systém*“ (Wokoun, 2008, s. 284). Vytváří je interakce regionálních aktérů, které se odvíjí nejen od samotného lidského jednání, ale samozřejmě také od vývoje společenských struktur (Wokoun, 2008, s. 284).

Typologizace regionů je prováděna na základě nejrůznějších kritérií a hledisek. Regiony tak lze klasifikovat na základě hlediska odvětvového, metodologického, taxonomického a hlediska formy. Pro účely této práce je vhodné zmínit dělení dle odvětvového hlediska, které při zvažování praktického využití rozlišuje regiony administrativní a účelové (Krejčí, 2010, s. 118). Administrativní jsou tvořeny za účelem vyváženého výkonu veřejné správy (státní správy a územní samosprávy) a je jimi pokryto celé území České republiky. Jsou vytvářeny na různých úrovních, pro které platí princip skladebnosti a vztah podřízenosti a nadřízenosti. Účelové regiony vymezují oblasti, ve kterých je třeba řešit specifické problémy (ochrana přírody, ekonomická zaostalost atd.). Účelovými regiony mohou být i tzv. „regiony plánovací (či programové)“, pro něž jsou na základě analýz stanovovány strategie rozvoje. Do této kategorie lze tedy zařadit i regiony, na kterých působí místní akční skupiny. V některých případech je vymezení účelových regionů časově omezené. Proces vymezení uvedených typů regionů se nazývá regionalizace. Regiony vznikají buď dělením území do menších celků, nebo naopak spojováním menších prostorových jednotek (Regiony a regionalizace). Druhý příklad je typický právě pro vymezení regionů působnosti místních akčních skupin, kdy dochází ke spojování sousedících administrativních regionů. Tímto způsobem je možné nejučinněji řešit rozvojové problémy dotčených obcí.

2. Rozvoj venkova

Problematika rozvoje venkova je v poslední době stále více diskutovaná. Je tomu tak převážně proto, že v současnosti patří mezi priority Evropské unie. Na území České republiky má navíc na rozdíl od cíleného regionálního rozvoje jistou tradici (Tomšík, 2009, s. 11). Problémy rozvoje venkovského prostoru však byly v minulosti chápány jako odvětvové nebo průřezové problémy ekonomiky. Teprve nedávno začal být patrný zvýšený zájem o rozvoj venkova v rámci regionální politiky. Nový přístup k rozvoji venkova vychází ze současných trendů, které se vyznačují migrací z venkovských oblastí, stárnutím obyvatelstva, poklesem produktivity pracovní síly a všeobecným úpadkem zemědělských aktivit. Cílem tohoto přístupu je vytvořit takové procesy, které povedou k významným strukturálním změnám ve venkovských oblastech, přičemž důraz je nově kladen na důslednou participaci lokálních aktérů (Klufová, 2015, s. 7, 15). Uvedené změny ve venkovských oblastech však nemají bezesbytku odstranit rozdíly mezi venkovskými oblastmi a městskými centry, ale mají zajistit, aby se z venkovských oblastí stala trvale udržitelná alternativa doplňující aktivity městských center (Tomšík, 2009, s. 11).

V měnícím se procesu rozvoje venkova lze nalézt tři hlavní přístupy: exogenní, endogenní a smíšený rozvoj. Exogenní modely vnímají rozvoj venkova jako proces, který je řízený z vnějšku. Ekonomické aktivity jsou rozděleny mezi venkov (zemědělství) a město (průmysl a služby), přičemž zdroje venkova jsou využívány pro další rozvoj městských oblastí. Tento přístup je charakteristický tím, že rozvojové problémy venkovských oblastí jsou považovány za okrajové, čemuž nasvědčují i omezená politická opatření. Pro rozvoj venkova byly v době uplatňování exogenního přístupu vyčleněny pouze dotace na podporu zemědělské produkce, expanze infrastruktury a povzbuzení mobility. Tento přístup byl typický pro rozvoj venkova v období po druhé světové válce. Naproti tomu endogenní přístup vnímá rozvoj venkova jako proces založený na místních zdrojích. Rozvoj se tak odvíjí od lokálního prostředí a zároveň užitky tohoto rozvoje jsou zachovány v lokální ekonomice. Při aplikaci endogenního rozvoje je využívána teorie potenciálu imobilních lokálních zdrojů a teorie komunitou řízeného rozvoje venkova. První uvedená je využívána k tvorbě konkurenčních výhod ve venkovských oblastech, ke kterým využívá nemobilní zdroje, jež nejsou otevřeny konkurenci. Teorie komunitou řízeného rozvoje venkova je podstatou programu LEADER, který tvoří základ pro činnost místních akčních skupin a je podrobněji rozebrán v dalších částech textu této práce. Obecnými předpoklady pro úspěch endogenního modelu je spolupráce mezi lokálními aktéry

a fungující výměna informací. Endogenní přístup začal být uplatňován začátkem 70. let 20. St (Klufová, 2015, s. 27-29). „*Smišený exogenní a endogenní rozvoj odmítá polarizaci modelů exogenního a endogenního vývoje a navrhuje přístup analýzy rurálního rozvoje, který zdůrazňuje souhru mezi lokálními a externími silami při kontrole rozvojových procesů*“ (Klufová, 2015, s. 30). Tento model chápe rozvoj venkova v kontextu stále narůstající globalizace a přiznává, že lokální aktéři jsou součástí lokálních i vnějších sítí. Jedná se o komplexní přístup, v rámci kterého jsou politická opatření používána nejen k posílení konkurenceschopnosti zemědělství a lesního hospodářství, ale i k ochraně životního prostředí, zachování kulturní krajiny a ke zvýšení kvality života ve venkovských oblastech (Klufová, 2015, s. 30).

Při řešení problémů rozvoje venkova jsou stále více využívány různorodé veřejné podpory, které však mají jasně stanovená a relativně univerzální pravidla. Potíží tak může být individualita, kterou se vyznačuje každá konkrétní oblast. Aby byl rozvoj venkovských oblastí úspěšný, je třeba brát v úvahu individuální potřeby území a zároveň dokázat vyhovět pravidlům pro využití externích podpor. Právě k tomuto kroku může dopomoci identifikace sledovaného území v rámci širšího regionálního rozvoje. Úspěšný rozvoj venkova respektuje globální prostředí a má potenciál dlouhodobě udržitelného rozvoje (Tomšík, 2009, s. 12).

2.1. Vývoj českého venkova

I přes to, že venkovské oblasti rychle reagují na aktuální společenské změny, jejich dnešní podoba vychází z dávné minulosti. Vývoj venkovských oblastí se odvíjí jak od vývoje krajiny a území jako celku, tak od vlastního osídlení. Osídlování území České republiky začalo před mnoha lety, ještě v době pravěku. Základ venkovského osídlení však vznikl až mezi 4. a 6 st. V 10. st. vzrostl význam měst a venkovské obyvatelstvo na nich začalo být závislé. To se změnilo až v 18. st., kdy bylo zrušeno nevolnictví a obyvatelé mohli začít volně migrovat. V roce 1848 došlo ke zrušení poddanství. V době průmyslové revoluce s technickými pokroky a rozvojem průmyslových měst ale začal význam venkova opět klesat. Tehdy došlo ke změně společenské, sociální a morální situace venkovského obyvatelstva (Urbášková, 2012).

Pozemková reforma a přerozdělení půdy po první světové válce přispělo k oživení venkovského prostoru a zlepšení životních podmínek jeho obyvatel. Po roce 1948, v období centrálně řízené ekonomiky, byl kladen důraz na těžký průmysl. Navíc proces kolektivizace venkova postihl téměř celé území dnešního státu a přemístil místní zemědělskou produkci do státem řízeného sektoru. Došlo tak ke znárodnění velkých podniků při současném zániku těch

malých a rapidní změně sociálního klimatu na venkově, kdy převážně mladé venkovské obyvatelstvo začalo odcházet do měst. Také rozvoj byl zaměřen hlavně na městské oblasti. Kolektivizace a výstavba velkovýrobních středisek sice přispěla ke zvýšení vybavenosti a životní úrovně ve vybraných venkovských oblastech, ale zároveň vedla ke zhoršení kvality životního prostředí a vylidňování venkova (Pělucha, 2012, s. 62-63).

Po roce 1989 začala probíhat transformace zemědělských družstev a proces navracení zabaveného majetku. I přes to již nedošlo k hromadnému návratu k soukromému hospodaření. Zemědělství tak již od započetí významných proměn venkovských oblastí ve 20. století nepatří mezi hlavní zdroje pracovních míst pro venkovské obyvatelstvo. Dle dostupných zdrojů bylo na počátku 21. st. v zemědělství zaměstnáno jen přibližně 10 % venkovského obyvatelstva (Pělucha, 2012, s. 63; Urbášková, 2012).

2.2. Vymezení venkova

Schopnost rozlišit venkovský prostor od městského mají lidé od minulosti, což dle dostupných pramenů vychází z potřeby diferencování původně uzavřených měst od okolního otevřeného prostoru. Pod samotným pojmem venkov si každý představí něco jiného. Někdo za venkov považuje osamělá sídla, jiný malou vesnici a další i okolní krajinu. Je těžké najít jednu obecně platnou definici, neboť jeden homogenní venkov prostě neexistuje (Klufová, 2015, s. 11-13). Typů venkovského prostoru je více, vzájemně se odlišují vlastním vývojem a hlavně rozvojovým potenciálem. V současnosti je venkov spojován se zemědělstvím, přírodou nebo volností a obecně je klasifikován jako dobré místo pro život (Pělucha, 2012, s. 46).

Venkov lze částečně vymezit prostřednictvím pozitivního a negativního přístupu. Pozitivní přístup uvádí, že venkov tvoří území s venkovským charakterem. Kritérií, která popisují venkovský charakter, je mnoho a jejich problémem je, že jsou často příliš obecná. Mluvíme zde o kritériích jako např. počet sídel s převládající nízkopodlažní zástavbou, podíl rodinných domů, dominantní prostor na návsi, nekompletní infrastruktura, role potravinářské výroby atd. Negativní přístup považuje za venkov vše, co není městem. Městem je dle zákona každá obec, která má alespoň 3000 obyvatel. Ani toto vymezení však není jednoznačné, protože existují i obce, které jsou městem na základě historického městského práva, nikoliv počtu obyvatel. Navíc počet obyvatel nemusí vypovídat o venkovském charakteru obce (Pělucha, 2012, s. 46-47).

Evropská unie vymezila pojem venkov pro účely realizace cílů politiky rozvoje venkova. Venkovská území podle ní vykazují jedinečný potenciál, vyznačují se velkou pestrostí aktivit

a značným přírodním bohatstvím (Klufová, 2015, s. 45). EU Respektuje metodiku OECD, podle které venkov představuje území základních územních správních celků s hustotou zalidnění nižší než 150 obyvatel/km², přičemž dříve byla uváděna hranice 100 obyvatel/km² (Tomšík, 2009, s. 36). Jednotlivé členské státy si však pro potřeby vlastních programů rozvoje venkova tuto hranici modifikují, neboť definice podle nich v některých případech nedokáže řádně popsat sociálně-geografické potřeby země či její regionální heterogenitu. Jako vhodný příklad lze uvést Bulharsko, ve kterém by při aplikaci nezměněné metodologie OECD venkovské oblasti tvořily 98,8 % území (Klufová, 2015, s. 46-47).

Pro účely této práce je také třeba zmínit vymezení venkovského prostoru, které striktně rozlišuje sledování venkovských sídel (venkovských obcí) a venkovského prostoru (venkova). Pro první uvedený případ je charakteristické vymezení pouze zastavěných území, která pak společně tvoří územně nespojitě jednotky. Druhý případ, venkovský prostor, představují zastavěná území společně s volnou krajinou. Zde dochází k vymezení spojitěho prostoru, jež je typický i pro územní působnost místních akčních skupin. Při tomto přístupu jsou nejprve analyzovány obce, a pokud jsou nalezeny společné znaky jejich rozvoje, jsou následně spojovány do skupin, které nemusí respektovat administrativní členění prostoru (Klufová, 2015, s. 54). Místní akční skupiny typicky působí ve více okresech.

2.3. Typologie venkova

Prostorová typologie venkova je v posledních letech zájmem velkého množství geografických studií. Jednotlivé venkovské oblasti na území EU se vyznačují až extrémní rozdílností, a proto je těžké je obecně klasifikovat na základě jednoho kritéria. Typologie venkova je tak prováděna pomocí využití velkého množství charakteristik venkovského prostoru, což vede k vytváření značného množství různých klasifikací. Ty jsou pak využívány odlišně podle charakteru právě sledované oblasti. Většina typologií respektuje statistická data získaná při sčítání obyvatel, přičemž se zvyšující se dostupností socioekonomických a demografických dat na regionální úrovni dochází k tvorbě stále důmyslnějších metod klasifikace regionů. V současnosti již typologie venkova neposkytuje jen jednoduché popisy prostoru, ale je čím dál tím více využívána jako nástroj pro různorodé rozvojové politiky (Klufová, 2015, s. 67-69).

Metodika OECD, kterou využívá i Eurostat, je založena na hustotě zalidnění. Podle ní dochází nejprve k vyčlenění lokálních územních jednotek označovaných jako venkovské (viz výše zmíněná hustota zalidnění na km²). V druhém kroku jsou vymezeny oblasti na úrovni regionální, kdy zkoumá podíl obyvatelstva žijícího ve venkovských obcích a rozlišuje tak tři

typy regionů: převážně venkovské oblasti (více než 50 % obyvatel žije ve venkovských obcích), významně venkovské oblasti (ve venkovských sídlech žije 15 – 50 % obyvatel) a významně urbanizované oblasti (méně než 15 % obyvatel žijících ve venkovských obcích). Regionální vymezení venkovských oblastí má význam pro uplatňování funkční regionální politiky (Tomšík, 2009, s. 36). Uvedená typologie založená na metodice OECD byla v roce 2009 rozšířena o dimenzi odlehlosti venkovských obcí od měst (Pělucha, 2012, s. 52). Poté došlo k dalšímu rozšíření o kritérium hustoty obyvatel, stupně rurality a velikosti urbánního centra regionu. Tato nová typologie pracuje s termíny převážně venkovský, přechodný a převážně městský region a stala se základem pro další modifikaci, jež provedla Evropská komise (typologie město-venkov). Vymezení venkovských obcí podle metodiky OECD představuje v současnosti jedinou mezinárodně uznávanou typologii venkova (Klufová, 2015, s. 68, 76).

Eurostat dále v rámci typologie venkova uvažuje i stupeň urbanizace, dle které klasifikuje regiony EU do třech skupin: hustě zalidněné oblasti (skupina obcí s hustotou zalidnění vyšší než 500 obyvatel/km², jejíž celkový počet obyvatel přesahuje 50 000), přechodné oblasti (každá obec z dané skupiny se vyznačuje hustotou zalidnění nižší než 100 obyvatel/km², přičemž celkový počet obyvatel nedosahuje 50 000 a zároveň žádná z obcí není součástí hustě zalidněných oblastí) a řídké zalidněné oblasti, což jsou skupiny obcí, které nevyhovují podmínkám ani jedné výše uvedené skupiny (Pělucha, 2012, s. 51; Klufová, 2015, s. 68).

Dalším možným dělením evropských venkovských oblastí je jejich klasifikace dle demograficko-ekonomických indikátorů. V rámci této klasifikace jsou rozlišovány tři typy venkovských oblastí: integrované venkovské oblasti, střední venkovské oblasti a odlehlé venkovské oblasti. Integrované venkovské oblasti se vyznačují vzrůstajícím počtem obyvatel, kteří jsou zaměstnáni převážně v sekundárním a terciárním sektoru. V některých případech, v blízkosti měst, dokonce tyto oblasti slouží již jen jako místa k přebývání. Pro střední venkovské oblasti je charakteristická vyšší vzdálenost od měst a zaměstnanost obyvatel převážně v primárním a sekundárním sektoru. Odlehlé venkovské oblasti pak tvoří místa s nízkým procentem osídlení, často topograficky izolovaná a méně infrastrukturně a společensky vybavená. Obyvatelstvo je starší a většinou závislé na práci v zemědělství (Pělucha, 2012, s. 51).

Příkladem typologie venkova, která byla vytvořena speciálně pro území České republiky, je typologie kombinující specifický historický vývoj s aktuálními socioekonomickými ukazateli. Venkov člení na suburbánní zónu kolem velkých měst, venkov v bohatých zemědělských oblastech (např. Polabí, jihovýchodní část Moravy), bohaté Sudety (oblast od

ašského výběžku až po Jesenicko), chudé Sudety (oblast jihozápadní až jihovýchodní hranice) a vnitřní periferii (např. Rakovnicko, Českomoravská vrchovina). V rámci projektu „Regionální diferenciacie venkovských oblastí Česka: disparity a možnosti rozvoje“, který probíhal v letech 2007 – 2011, byla vytvořena další typologie, která využívá metod vícerozměrné statistiky. Český venkov klasifikuje na základě rozvojového potenciálu, přičemž na úrovni obcí s pověřeným obecním úřadem rozlišuje osm typů venkovského prostoru: rozvojový venkov, nerozvojový sousedský venkov, moravské periferie, vybavený moravský venkov, problémový rekreační venkov, intenzitní rekreační oblasti, strukturálně postižený průmyslový venkov a neprofilovaný venkov (Klufová, 2015, s. 76-78).

Česká republika při typologii venkova za účelem programování jeho rozvoje respektuje uvedenou metodiku OECD (Tomšík, 2009, s. 36). Dle Programu rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013 představovaly významně venkovské oblasti a převážně venkovské oblasti 88,6 % obyvatel a 99,4 % území. Dokument dále uvádí, že pro území ČR by bylo vhodné kritérium hustoty zalidnění ještě doplnit počtem obyvatel, přičemž pro venkovské obce platí v České republice statistická hranice 2000 obyvatel. Při použití pouze jednoho kritéria by do venkovských obcí nemusely být zahrnuty malé obce, jež mezi ně jednoznačně patří. Dále se v dokumentu vyskytuje členění venkovských oblastí na příměstský venkov (urbanizovaná území), odlehlý venkov (periferní území s nepříznivými sociálně-ekonomickými charakteristikami) a mezilehlý prostor, jež tvoří zbývající území (Program rozvoje venkova, 2010). Program rozvoje venkova na období 2014 – 2020 pracuje s typologií OECD a nově také s typologií město-venkov Evropské komise (Program rozvoje venkova, 2015).

2.4. Politika rozvoje venkova v kontextu Společné zemědělské politiky EU

Pro správné pochopení potřeb rozvoje venkova je nutná znalost historických souvislostí, ze kterých současný stav vychází. První snahy o cílený rozvoj venkova na území Evropy začaly být vyvíjeny v rámci regionální politiky uplatňované ve státech tehdejší evropské integrace. V současnosti je politika rozvoje venkova součástí Společné zemědělské politiky EU, do níž byla začleněna jako tzv. II. pilíř. Společná zemědělská politika (dále jen SZP) má na území Evropy dlouhou tradici a za dobu své existence prodělala mnoho změn. Od svého vzniku patří mezi nejdůležitější politiky, neboť zemědělství je pro společnost životně důležité odvětví a dodnes také patří mezi velmi významné sektory národního hospodářství většiny členských států EU (Tomšík, 2009, s. 39, 84-85).

Základní principy SZP byly navrženy v období po druhé světové válce, kdy se evropské zemědělství potýkalo s velkými problémy a nedokázalo tak vlastním státům zajistit potravinovou soběstačnost. Ty byly proto závislé na dovozu potravin a to zejména z USA. Vlastní SZP byla koncipována až v roce 1962, kdy vznikl i Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond (dále jen EAGGF) pro její financování. Brzy se stala nejdůležitější politikou formující se evropské integrace, čemuž nasvědčuje i fakt, že v roce 1975 představovaly výdaje na zemědělství 75 % rozpočtu tehdejšího Evropského hospodářského společenství. Během 70. let 20. st. bylo díky SZP dosaženo potravinové soběstačnosti Evropy v klíčových zemědělských komoditách a zájem tak začal být směřován do oblasti zlepšení příjmové struktury zemědělských pracovníků. V 80. a 90. letech 20. st. se ale intervence SZP začaly projevat i negativně. Kvůli vysokým podporám zemědělské produkce vznikaly přebytky, které musely být dále finančně dotovány, a podpora intenzivního zemědělství vedla mimo jiné také k poškozování životního prostředí (Pělucha, 2012, s. 81-83).

Vlastní potřeba zavedení jednotné evropské politiky rozvoje venkova byla vyjádřena ve zprávě z roku 1988 (Tomšík, 2009, s. 62). První snahy o ukotvení principů politiky rozvoje venkova do SZP se pak objevily v dokumentu McSharryho reforma SZP EU, která byla přijata v roce 1992. Jejím cílem bylo zamezit vytváření přebytků, zvýšit konkurenceschopnost evropského zemědělství, snížit vzrůstající výdaje rozpočtu evropské integrace na SZP a *„jejich efektivnějším využitím přispět k lepšímu geografickému rozdělení dopadů této politiky na venkově včetně zvýšení podpor na ochranu životního prostředí“* (Pělucha, 2012, s. 84). Politika rozvoje venkova se objevuje v posledních dvou uvedených bodech. I přes jasně vymezené cíle však problémy v zemědělství přetrvávaly (Pělucha, 2012, s. 84-85). Mezníkem pro politiku rozvoje venkova nicméně byla konference o rozvoji venkova konaná v roce 1996 v irském Corku, která zdůraznila význam evropského venkovského prostoru na konci 20. st. Závěry z ní nabádaly ke zvýšení informovanosti o novém přístupu k politice rozvoje venkova, dále ke snaze o zajištění trvale udržitelného rozvoje venkova a k zatraktivnění venkovských oblastí pro život a práci. Podle deklarace, která byla výstupem konference, tvořily více než 80 % tehdejšího území EU právě venkovské oblasti (Tomšík, 2009, s. 75-78).

Po roce 2000 došlo k reformě SZP EU v rámci dokumentu Agenda 2000, který reagoval na přetrvávající problémy zemědělství. Cílem tohoto dokumentu bylo opět snížit finanční náročnost SZP EU, vyřešit nejasnosti ohledně dotačního systému a pokusit se zachovat rozmanitost evropských zemědělských systémů. Důraz byl také kladen na výraznější propojení zemědělství s rozvojem venkova a odpovědné zacházení sektoru zemědělství s venkovským prostorem (Pělucha, 2012, s. 86-87). Dokument zahrnoval i analýzu situace

v tehdejších kandidátských zemích a počítal tak s plánovaným rozšířením EU. Klíčovou změnou, kterou však dokument přinesl, bylo rozdělení SZP EU do dvou pilířů. I. pilíř tvořila politika podpory trhu (tradiční tržní opatření), II. pilíř pak politika rozvoje venkova (včetně agroenvironmentálních opatření). Reformovaná politika rozvoje venkova je od vzniku tohoto dokumentu nově uplatňována ve všech venkovských regionech na území EU (Tomšík, 2009, s. 80, 84-85).

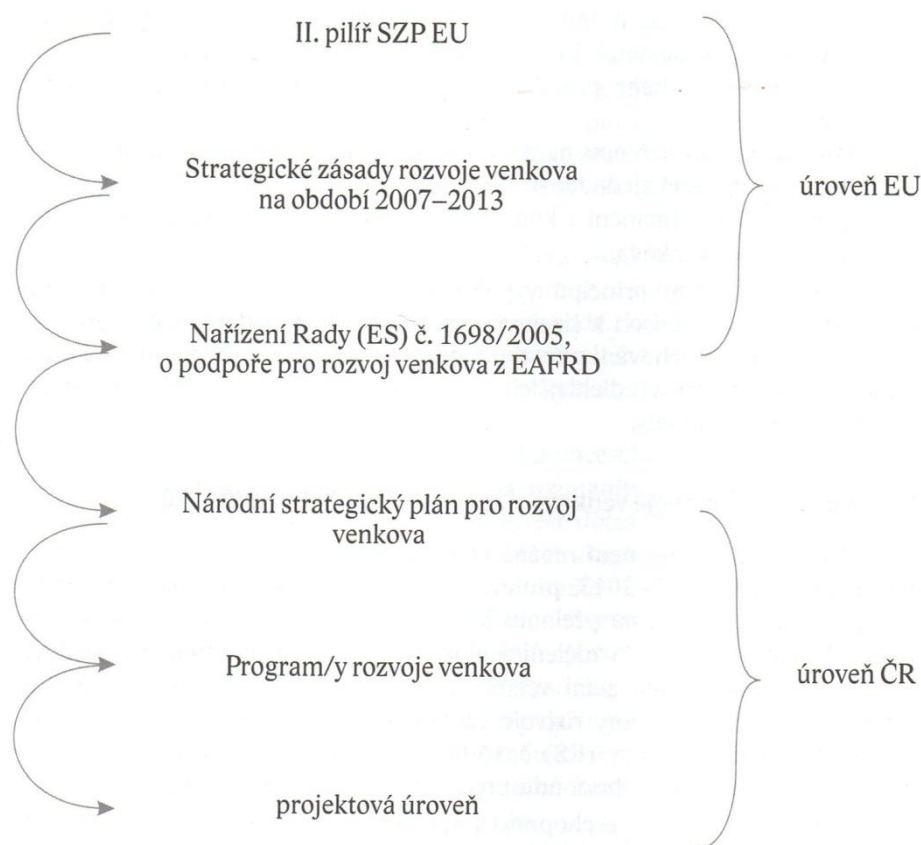
Další zásadní reforma SZP EU proběhla v roce 2003 jako reakce na střednědobou hodnotící zprávu naplňování kroků navržených v rámci Agendy 2000 (Tomšík, 2009, s. 89). Mimo jiné se zaměřila na ještě silnější podporu rozvoje venkova, což dokládá i převedení části finančních prostředků z I. pilíře do pilíře II. Zároveň vedla k rozdělení EAGGF na Evropský zemědělský záruční fond (dále jen EAGF) a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (dále jen EAFRD) (Pěluha, 2012, s. 89). V listopadu stejného roku proběhla v Salzburgu druhá evropská konference o rozvoji venkova, která vyústila v osm základních principů. Pro účely této práce je vhodné zmínit, že kromě jiného také zmiňuje princip partnerství v oblasti politiky rozvoje venkova. Podle něj by měla být prováděna ve spolupráci veřejných a soukromých organizací, navíc ještě za účasti občanské společnosti. V roce 2008 pak byla provedena revize stavu SZP EU, tzv. zdravotní kontrola, která vedla k přijetí opatření na její zjednodušení, zefektivnění a modernizaci (Tomšík, 2009, s. 91-94). V současnosti jsou do oblasti SZP EU investovány stále velmi vysoké prostředky, což je pro podporu rozvoje venkova výhodné, avšak namísto tak výrazné podpory zemědělství by mohlo být více investováno do perspektivnějších oblastí mimo SZP, jako je např. vzdělávání, výzkum a vývoj či obrana a bezpečnost.

Pro účely této práce jsou dále zařazeny kapitoly o programování rozvoje venkova v období 2007 – 2013 a 2014 – 2020, neboť právě od roku 2007 se problematika rozvoje venkova vyčlenila a kompletně přešla pod II. pilíř SZP EU. Navíc programové období 2007 – 2013 bylo prvním plnohodnotným obdobím pro ČR od jejího vstupu do EU.

2.5. Programování rozvoje venkova v období 2007 – 2013

V programovém období 2007 – 2013 byly v rámci II. pilíře SPZ EU, tedy politiky rozvoje venkova, vytvořeny obecné Strategické zásady rozvoje venkova, jež definují vlastní smysl této politiky. Tyto zásady byly dále rozpracovány v nařízení Rady EU o podpoře pro rozvoj venkova z EAFRD. To mimo jiné stanovilo, že politika rozvoje venkova by měla být vykonávána s ohledem na obecné cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU. Dále vymezilo konkrétní kroky, které musely být splněny při realizaci individuálních opatření II.

pilíře SZP EU. Na nařízení Rady EU pak navazovaly dokumenty, jež zpracovávaly jednotlivé členské státy EU samostatně. Jednalo se o národní strategické plány pro rozvoj venkova, přičemž ty byly následně východiskem pro programy rozvoje venkova (Pělucha, 2012, s. 91-93; Tomšík, 2009, s. 127-129). Ty již konkrétně stanovily jednotlivá opatření a vyčíslily prostředky, které na ně bylo třeba vynaložit (Politika rozvoje venkova, 2008). Program rozvoje venkova byl hlavním dokladem, který umožnil využívat EAFRD v každém konkrétním členském státě EU. Tento dokument mohl členský stát vypracovat pro celé své území jako celek nebo mohl vytvořit soubor regionálních programů (Tomšík, 2009, s. 129). Schematické znázornění hierarchie v programování rozvoje venkova zobrazuje obrázek 1.

Obr. 1: Hierarchie programování politiky rozvoje venkova EU v období 2007 – 2013
(Pělucha, 2012, s. 92)

Nařízení Rady EU o podpoře pro rozvoj venkova z EAFRD rozdělilo politiku rozvoje venkova do následujících čtyř tematických os:

- „osa I – zlepšování konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví;
- osa II – zlepšování životního prostředí a krajiny;

- *osa III – kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova;*
- *osa IV – LEADER“ (Pělucha, 2012, s. 93).*

Finanční prostředky v rámci první osy byly určeny převážně zemědělcům a byly zaměřeny např. na zlepšování kvality zemědělských produktů a na zvyšování znalostí zaměstnanců v zemědělství. Zmíněná podpora měla nenárokový charakter, což znamenalo, že každý žadatel neměl automaticky na dotaci nárok, a to i při splnění všech podmínek. Naproti tomu druhá osa se jako jediná vyznačovala nárokovým charakterem podpory. Každý žadatel, který splnil předem definované podmínky, měl na dotaci nárok automaticky. Finanční prostředky vyčleněné pro třetí osu byly opět nenárokové, přičemž mezi oprávněné žadatele již neřadili zemědělci, ale ostatní subjekty působící na venkově – obce, neziskové organizace a ostatní podnikatelé. Aktivity podporované v rámci třetí osy tedy měly nezemědělský charakter. Čtvrtá osa respektovala přístup LEADER a od ostatních os se v první řadě odlišovala tím, že finanční prostředky byly určeny jak na podporu aktivit zemědělského, tak nezemědělského charakteru. Oprávněnými žadateli byly především místní akční skupiny (Pělucha, 2012, s. 93-94). Přístupu LEADER je věnována vlastní samostatná kapitola v dalších částech textu této práce.

Pro zajištění vyváženosti politiky rozvoje venkova byla stanovena procentuální hranice určující minimální podíl finančních prostředků, které EAFRD přidělí na jednotlivé tematické osy. Dle předepsaných pravidel muselo být na první a třetí osu alokováno minimálně 10 % z celkových prostředků EAFRD. Hranice pro druhou osu činila 25 % finančního rámce EAFRD. Čtvrtá osa měla nejnižší alokaci, musela být financována nejméně 5 % prostředků EAFRD (Pělucha, 2012, s. 94; Tomšík, 2009, s. 128).

2.6. Programování rozvoje venkova v období 2014 – 2020

Počínaje rokem 2014 začala být aplikována nová reformovaná SZP EU, která byla upravena pro účely současného programového období 2014 – 2020. Základní struktura SZP EU nicméně zůstala zachována, tedy oblast rozvoje venkova i nadále spadá pod její II. pilíř a je financována prostřednictvím EAFRD (Ragonnaud, 2016). Zastřešujícím dokumentem pro politiky EU, ze kterého vychází i SZP EU, je strategie Evropa 2020. Z ní vychází Společný strategický rámec, což je dokument, který ze strategie vyvozuje investiční priority pro jednotlivé ESI fondy (Policy overview, 2015). Nově zde lze nalézt také vazbu SZP EU na ostatní ESI fondy, nejen na EAFRD (SZP po reformě, 2014). S každým členským státem pak EU uzavírá Dohodu o partnerství. Ta je výchozím dokumentem pro další programy rozvoje, přičemž jedním z nich je právě Program rozvoje venkova na období 2014 – 2020 (Policy

overview, 2015). Program rozvoje venkova v ČR je financován prostředky EAFRD společně s prostředky národního rozpočtu, nově je však možné využít doplňkového financování z dalších operačních programů (SZP po reformě, 2014).

Současnou evropskou politiku rozvoje venkova dále upravuje nové nařízení Evropského parlamentu a Evropské rady č. 1305/2013 o podpoře pro rozvoj venkova. Čtyři tematické osy předcházejícího období byly nahrazeny třemi dlouhodobými strategickými cíli:

- *„zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství;*
- *udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a opatření v oblasti klimatu;*
- *vyvážený územní rozvoj venkovských oblastí“* (Policy overview, 2015).

Tyto strategické cíle jsou dále rozpracovány do následujících šesti priorit:

- *„podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství a lesnictví;*
- *posílení životaschopnosti všech druhů zemědělské činnosti, podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů;*
- *podpora organizace potravinového řetězce, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství;*
- *obnova, zachování a posílení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím;*
- *podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství;*
- *podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje“* (Ragonnaud, 2016).

I přes to, že politika rozvoje venkova se v současné době zaměřuje na lehce odlišné prioritní oblasti, místní rozvoj založený na spolupráci místních partnerů (přístup LEADER) je zachován. Lze ho nalézt v šesté prioritě. Také 5% hranice udávající minimální podíl prostředků, jež budou z EAFRD použity na uplatnění přístupu LEADER, zůstala beze změny (Ragonnaud, 2016). Nicméně právě pro komunitně vedený místní rozvoj bylo navíc nově zavedeno multifondové financování, tzn. kromě finančních prostředků z EAFRD lze také využít prostředky Evropského fondu pro regionální rozvoj a Evropského sociálního fondu (SZP po reformě, 2014).

3. Integrovaný přístup LEADER

Integrovaný přístup LEADER je inovativní součástí politiky rozvoje venkova. Od svého založení prošel již pěti vývojovými fázemi, které umožnily, aby se stal propracovaným nástrojem řešení problémů ve venkovských oblastech EU s prokazatelnými výsledky (Tomšík, 2009, s. 143). Základem přístupu LEADER je zapojení místních aktérů do cíleného rozvoje území, na němž působí. Jeho hlavním úkolem je využití vnitřního potenciálu venkovských oblastí, místních zdrojů a obyvatel, k jejich rozvoji. Samotný rozvoj venkovských oblastí se pak vyznačuje např. zlepšováním kvality života a zvyšováním konkurenceschopnosti. Pro přístup LEADER je dále charakteristické, že velmi dobře funguje v rozličných typech oblastí a situací. To je výhodné právě v oblasti rozvoje evropského venkova, jehož znakem je vysoká míra rozmanitosti. Přístup LEADER je přístupem celostním. Při jeho aplikaci jsou respektovány vzájemné vazby mezi všemi aspekty venkovského života (EU, 2006, s. 5).

Samotný pojem LEADER vznikl zkrácením francouzského výrazu „Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale“, který lze volně přeložit jako propojování akcí pro rozvoj ekonomiky venkova (Tomšík, 2009, s. 143). Představitelem hnutí LEADER v ČR je Národní síť Místních akčních skupin České republiky (dále jen NS MAS ČR). Jedná se o společenství, které sdružuje místní akční skupiny působící na území ČR. NS MAS ČR je autorem Národního strategického plánu LEADER 2014+, což je strategický dokument, který analyzuje venkovské oblasti ČR a předkládá návrhy na možnosti uplatnění metody LEADER v konkrétních krocích jejich rozvoje (Národní strategický plán, 2011, s. 2).

3.1. Od iniciativy k integrovanému přístupu

Základní myšlenka současného přístupu LEADER byla poprvé uplatněna v rámci stejnojmenné iniciativy tehdejší evropské integrace. Po reformě regionální politiky, jež proběhla v roce 1988, bylo v roce 1991 zavedeno šestnáct tzv. Iniciativ Společenství. Jednalo se o programy, které se zaměřovaly na problémy význačné pro určitý typ regionů. Zřizovala je Evropská komise, financované byly ze strukturálních fondů a fungovaly až do roku 2006. Součástí nově založených iniciativ byla i Iniciativa Společenství LEADER (někdy též nazývaná LEADER I), jež uplatňovala naprosto nový integrovaný přístup k problematice rozvoje venkova (Tomšík, 2009, s. 63). „*LEADER měl podpořit a také podpořil environmentální, ekonomické, sociální a kulturní rozměry venkova – při zachování*

rozmanitosti venkovských oblastí“ (Analýza možností, 2010, s. 10). Pro období 1994 – 1999 byla nahrazena modifikovanou iniciativou LEADER II, která respektovala rozšíření EU na 15 členských států. V programovém období 2000 – 2006 vstoupila iniciativa pod názvem LEADER+ do své třetí fáze. V programovém období 2007 – 2013 byl program LEADER integrován do politiky rozvoje venkova jako její čtvrtá tematická osa. V současném období je i nadále součástí politiky rozvoje venkova. (Tomšík, 2009, s. 143-158).

Původní Iniciativa Společenství LEADER I byla jakýmsi experimentem. Byla uplatňována ve všech dvanácti státech tehdejší evropské integrace (Tomšík, 2009, s. 143). Smysl spočíval v podpoře rozvojového potenciálu venkovských oblastí, k čemuž bylo využito lokálních zdrojů a dovedností. Podpora byla cílena i na získávání znalostí v oblasti využití nových metod místního rozvoje a jejich rozšiřování do dalších venkovských oblastí (EU, 2006, s. 6). Charakteristickým znakem iniciativy LEADER I bylo její teritoriální zaměření. Podpora byla směřována do cílových oblastí 1 a 5b. V území byly zakládány tzv. místní akční skupiny (dále jen MAS), pro něž je typická spolupráce na úrovni místního partnerství. Jednalo se o partnerství mezi veřejnou a soukromou sférou, přičemž zástupci každé z nich určovali priority rozvoje, na jejichž základě pak byly vytvářeny rozvojové strategie s názvem místní akční plány (Tomšík, 2009, s. 144). Místní akční plány se však musely dotýkat šesti způsobilých opatření, jež definovala Evropská komise:

- *„technická asistence pro rozvoj venkova;*
- *odborné vzdělávání;*
- *venkovský turismus;*
- *malé a střední podniky, řemesla a místní služby;*
- *marketing zemědělských produktů;*
- *ostatní opatření*“ (Tomšík, 2009, s. 144).

Nejvýznamnějším z nich bylo opatření zaměřené na venkovský turismus, díky kterému ve venkovských oblastech evropské integrace vzniklo více než 9000 nových pracovních míst. Do iniciativy LEADER I bylo zapojeno celkem 217 MAS, z čehož nejvíce jich bylo ve Španělsku, Francii, Itálii a Řecku. Následná evaluace iniciativy mimo jiné prokázala, že ačkoliv byl přístup pokrokový, neměl však výrazný vliv na implementaci politiky rozvoje venkova (Tomšík, 2009, s. 143-145).

Iniciativa LEADER II byla oproti předcházející modifikována převážně v tom, že začal být kladen vyšší důraz na inovace a předávání zkušeností a dobré praxe. Iniciativa také již neměla tak striktní teritoriální charakter, ale byla uplatňována více decentralizovaně. Podpora byla

směřována do cílových oblastí 1, 5b a 6 (Tomšík, 2009, s. 147-148). V rámci Iniciativy LEADER II byla uplatňována následující čtveřice opatření:

- *„akvizice kompetencí;*
- *venkovské inovační programy;*
- *nadnárodní spolupráce;*
- *vytváření sítí“* (Tomšík, 2009, s. 149).

První opatření, akvizice kompetencí, spočívalo ve vzdělávání místních aktérů. Druhé opatření sestávalo celkem z dalších šesti programů, které byly orientovány obdobně jako způsobilá opatření iniciativy LEADER I. Na toto opatření bylo logicky vyčleněno nejvíce finančních prostředků. Třetí opatření bylo zaměřeno na přeshraniční výměnu zkušeností a spolupráci. Poslední opatření bylo zavedeno pro potřeby evaluace. Celkem se do iniciativy zapojilo 906 MAS, přičemž nejvíce bylo MAS pokryto Irsko a Portugalsko. Evaluace iniciativy prokázala efektivní dopady, jež se projevily např. v přenesení zodpovědnosti na místní úroveň. Bylo vytvořeno velké množství nových pracovních míst a pozitivní vlivy byly zaznamenány i v environmentální oblasti (Tomšík, 2009, s. 148-151).

Iniciativa LEADER+ již nebyla aplikovatelná pouze v určitých cílových oblastech, ale podpora mohla směřovat do všech venkovských oblastí na území EU. Důraz byl opět kladen na předávání zkušeností a sdílení dobré praxe mezi jednotlivými MAS prostřednictvím budování sítí. Cílem iniciativy bylo vytvoření a následná implementace kvalitních rozvojových strategií respektujících udržitelnost rozvoje (Tomšík, 2009, s. 151-152). Strategie rozvoje MAS byly zaměřeny na prioritní témata, jež byla v rámci iniciativy vytyčena:

- *„co nejlepší využívání přírodních a kulturních zdrojů, včetně zvyšování hodnoty míst v rámci programu Natura 2000;*
- *zlepšování kvality života ve venkovských oblastech;*
- *zhodnocení místní produkce, zejména usnadněním přístupu na trhy pro malé výrobce pomocí společných akcí;*
- *využití nového know-how a nových technologií pro zajištění konkurenceschopnosti výrobků a služeb ve venkovských oblastech“* (EU, 2009, s. 3).

Méně výraznou, avšak také důležitou oblastí, která byla iniciativou podporována, byla technická asistence. Iniciativa LEADER+ byla financována pouze orientační sekcí EAGGF. Před rozšířením EU v roce 2004 bylo v členských státech celkem 893 MAS, přičemž po rozšíření vzniklo v nových členských státech dalších 257 MAS. (Tomšík, 2009, s. 152-153).

Do iniciativy LEADER+ se v roce 2004 pilotně zapojila i ČR, na jejímž území působilo 10 MAS (Metoda LEADER, 2015, s. 12). Následná evaluace prokázala, že iniciativa měla značný vliv na prokazatelný rozvoj venkovských oblastí. Úspěšnějšími aktéry rozvoje však byli ti, kteří měli zkušenosti s administrací v rámci předchozích iniciativ. Ze strany Evropské komise byla uznána administrativní náročnost a přislíbeno zjednodušení pravidel (Tomšík, 2009, s. 155). Vývoj přístupu LEADER v rámci Iniciativ Společenství přehledně zobrazuje obrázek 2.

Typ	Období	způsobilá oblast	počet oblastí	rozpočet
LEADER I	1991–1994	Cíl 1 Cíl 5b	217	417 mil. eur
LEADER II	1994–1999	Cíl 1 Cíl 5b Cíl 6	více než 1000	1 755 mil. eur
LEADER+	2000–2006	všechny venkovské oblasti		2 020 mil. eur

Obr. 2: Vývoj programu LEADER v rámci Iniciativ Společenství (Tomšík, 2009, s. 156)

Jak je uvedeno výše, v programovém období 2007 – 2013 byl přístup LEADER součástí politiky rozvoje venkova, do které byl začleněn jako její čtvrtá tematická osa. Tato skutečnost vyplynula z revize politiky venkova, kdy se zástupci shodli na tom, že venkovské oblasti díky iniciativě LEADER dospěly na takovou úroveň, že mohou přístup LEADER uplatňovat v rámci hlavního programování rozvoje venkova. Každý program rozvoje venkova tedy musel obsahovat prvky přístupu LEADER (EU, 2006, s. 17). Zároveň samotná čtvrtá tematická osa LEADER ale musela respektovat veškerá opatření přítomná v ostatních osách. Čtvrtá osa vytyčila dvě hlavní priority:

- „implementace místní rozvojové strategie (90 % z osy);
- realizace projektů spolupráce (10 % z osy)“ (Pělucha, 2006, s. 128).

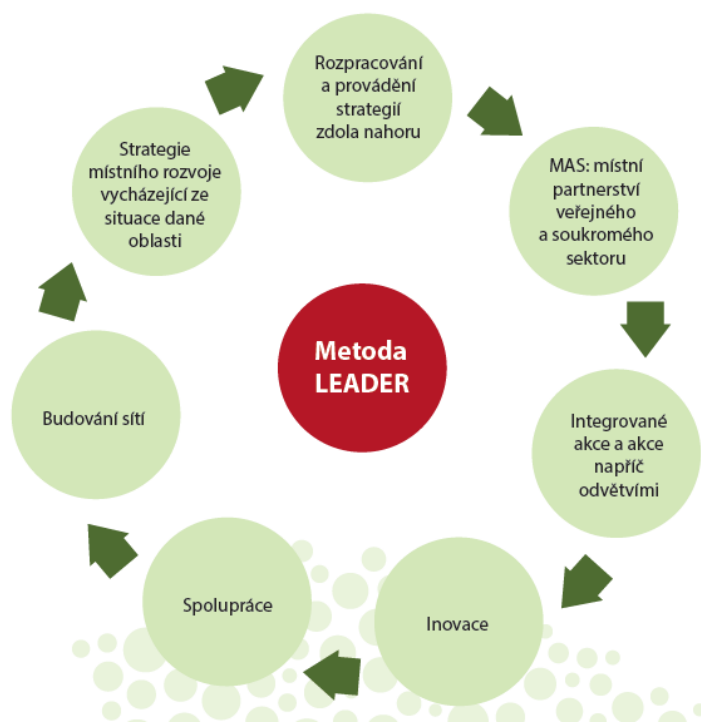
První priorita byla dále rozdělena na dvě opatření, přičemž první z nich se týkalo MAS a druhé realizace strategie rozvoje. Strategický rozvojový dokument, který MAS v programovém období 2007 – 2013 vypracovávaly, se nazýval Strategický plán LEADER. Druhá priorita byla zaměřena nejen na spolupráci MAS v rámci jednoho státu, ale také na přeshraniční spolupráci (Pělucha, 2006, s. 128-129). Veškerá veřejná podpora, která tedy byla poskytována v rámci čtvrté tematické osy LEADER, byla určena „k provozování místních akčních skupin, získávání dovedností a oživení daného území, k provádění strategie místního rozvoje a k provádění projektů spolupráce“ (Tomšík, 2009, s. 158). 80 % vynaložených

prostředků hradila EU a zbylých 20 % bylo financováno národními zdroji (Pělucha, 2006, s. 129). Na území ČR realizovalo své Strategické plány LEADER celkem 112 MAS (Národní strategický plán, 2011, s. 3).

V současném programovém období je přístup LEADER i nadále součástí politiky rozvoje venkova. Jeho součástí se však stal Komunitně vedený místní rozvoj (z angl. Community-Led Local Development, dále jen CLLD), čímž došlo k rozšíření možností financování projektů vedoucích k naplňování rozvojových strategií MAS. CLLD je nástrojem, který zohledňuje místní potřeby a potenciál při respektování sociokulturních charakteristik. Jeho použití se zaměřuje na subregionální úroveň, kde doplňuje další aktivity vedoucí k místnímu rozvoji. CLLD představuje jakousi vazbu mezi místními aktéry a cíli stanovenými ve strategii Evropa 2020. Je realizován prostřednictvím MAS, které zpracovávají Strategie komunitně vedeného místního rozvoje. Výzva pro podávání žádostí o podporu strategií byla vyhlášena 1. srpna 2015, příjem žádostí byl zahájen 1. září 2015. V současné době však ještě nebyla administrace strategií dokončena. Co se týče nových možností financování, vedle nástrojů SZP EU bude podporu také možné čerpat prostřednictvím Evropského fondu pro regionální rozvoj a Evropského sociálního fondu, tedy CLLD je nastaven nejen v Programu rozvoje venkova, ale také v Integrovaném regionálním operačním programu, v OP Zaměstnanost a v OP Životní prostředí (Metoda LEADER, 2015, s. 13-14).

3.2. Klíčové znaky přístupu

Přístup LEADER se od ostatních opatření politiky rozvoje venkova liší hlavně tím, že namísto tradiční otázky co je třeba udělat, zodpovídá otázku, jak se má při rozvoji venkova postupovat. Přináší tak jasné postupy, návody a nástroje pro aktéry místního rozvoje. Podstatu přístupu LEADER je tak možné shrnout následujícími sedmi klíčovými znaky: vytváření strategií místního rozvoje, přístup „zdola nahoru“, partnerství veřejného a soukromého sektoru na místní úrovni, integrovaný přístup, inovační přístup, národní a mezinárodní spolupráce, vytváření sítí. Tyto klíčové znaky je třeba chápat jako sadu vzájemně se doplňujících nástrojů, jež jsou hlavním krokem vedoucím k dynamickému a vyváženému rozvoji venkovských oblastí (EU, 2006, s. 8-14). Všechny klíčové znaky přístupu LEADER a jejich posloupnost názorně zobrazuje obrázek 3.

Obr. 3: Klíčové znaky přístupu LEADER (Metoda LEADER, 2015, s. 5),
dostupné z: <http://nsmascr.cz/content/uploads/2015/03/brozura2015.pdf>

Strategie místního rozvoje jsou vytvářeny pro předem vytyčená venkovská území, která jsou homogenní, společensky soudržná a nezávislá na územním uspořádání samosprávy. Dle dostupného zdroje se jedná o oblasti do celkového počtu 100 000 obyvatel, kteří dodržují společné tradice, cítí sounáležitost s územím, mají společné potřeby a očekávání (EU, 2006, s. 8). Pro efektivní rozvoj je v rámci strategie třeba provést detailní analýzu výchozí stavu tohoto území, určit silné a slabé stránky a případné příležitosti a hrozby. Strategie dále obsahuje soubor možností rozvoje v různých oblastech a zhodnocení velikosti vnitřního potenciálu, což z ní činí souhrnný rozvojový plán (Metoda LEADER, 2015, s. 6).

Přístup „zdola nahoru“ usiluje o to, aby do tvorby strategie a určování priorit rozvoje byli zapojeni místní aktéři. Tím je myšlena celá místní populace, tedy veřejné i soukromé instituce a všechny místní zájmové skupiny. Díky tomu pak dochází k posilování sounáležitosti obyvatel s místem, kde žijí. Přístup „zdola nahoru“ musí být uplatňován stále, tedy nejen při tvorbě strategie, ale i při realizaci projektů a následném hodnocení naplňování strategie (Metoda LEADER, 2015, s. 6). Pro aplikaci toho přístupu je nutná animace (usnadňování činností) a školení místních aktérů (EU, 2009, s. 3). Přístup „zdola nahoru“ je nejtypičtějším znakem integrovaného přístupu LEADER (EU, 2006, s. 9).

Partnerství veřejného a soukromého sektoru na místní úrovni je zajištěno zakládáním MAS, které zpracovávají a provádějí strategii místního rozvoje. Zástupci z každého sektoru by neměli tvořit více než 49 % MAS (Metoda LEADER, 2015, s. 6). O fungování a činnosti MAS hlouběji pojednává čtvrtá samostatná kapitola této práce.

Integrovaný přístup znamená, že strategie místního rozvoje zohledňují rozvoj ve více odvětvích činnosti. Rozvojové akce musí být vzájemně propojené tak, aby společně vytvářely sourodý celek (EU, 2006, s. 13). Toho je dosaženo díky spolupráci mezi jednotlivými aktéry zastupující různá odvětví, např. hospodářské, sociální nebo environmentální. V rámci integrovaného přístupu tedy vzniká mnoho synergických efektů, které přispívají k rovnoměrnému rozvoji území (Metoda LEADER, 2015, s. 7).

Inovační přístup v rozvoji venkova může znamenat založení nové organizace nebo trhu, zavedení nového produktu nebo procesu. Protože jsou však venkovské oblasti většinou vzdálené výzkumným a vývojovým střediskům, velké inovace se zde vytvářejí obtížněji než ve městských oblastech. Nicméně již samotné zavedení integrovaného přístupu LEADER do venkovských oblastí lze považovat za značnou inovaci. I díky němu dochází k modernizaci původního know-how nebo nalézání nových postupů při řešení problémů venkova, které dosud přetrvávaly (EU, 2006, s. 12).

Národní a mezinárodní spolupráce je realizována mezi jednotlivými MAS navzájem nebo mezi MAS a skupinami uplatňujícími podobný přístup. Spolupracující skupiny mohou být z jiného regionu, jiného členského státu EU nebo dokonce ze třetí země. Tato spolupráce má mnoho nesporných výhod. Může přinést nové řešení trvajících problémů nebo zvýšit hodnotu místních zdrojů. Jednotlivé skupiny mohou např. sdílet kulturní dědictví za účelem propojení cestovního ruchu, sdílet zaměření na určitý produkt a využít tak společného marketingu atd. Spolupráce je vždy realizována prostřednictvím konkrétního projektu s jasně vymezeným výstupem (EU, 2006, s. 14).

Vytváření sítí přispívá k výměně informací mezi MAS, k předávání dobré praxe, osvědčených postupů a také inovativních strategií. MAS mohou tvořit sítě formální a neformální (EU, 2009, s. 4). Formální sítě v ČR je NS MAS ČR, v Evropě funguje Evropská asociace LEADER pro rozvoj venkova (dále jen ELARD). Povinnost založit celostátní síť pro rozvoj venkova má každý členský stát EU (EU, 2006, s. 13). V rámci dostupných sítí dochází k výměně zkušeností a know-how mezi jednotlivými MAS, venkovskými oblastmi, zástupci státní správy a dalšími organizacemi podílejícími se na rozvoji venkova EU. Výhodou vytváření sítí je možné překonání izolace, která je pro některé venkovské oblasti

charakteristická. Vytváření sítí je také úzce spjato s realizací projektů spolupráce (Metoda LEADER, 2015, s. 8).

3.3. Hlavní přínosy a nedostatky

Dle dostupných pramenů zaznamenaly jednotlivé iniciativy LEADER mimořádný úspěch. Do problematiky rozvoje venkovských oblastí vnesly zcela nový rozměr v podobě vlivu místních aktérů na rozvoj vlastního území. Přístupy založené na podobné bázi byly do té doby aplikovány pouze v malém množství tehdejších členských států, avšak i těm přinesly inovativní metody značné rozšíření a obohacení dosavadních zkušeností. Výhodou iniciativ LEADER také byla téměř nulová závislost na jednání veřejné správy daného státu. Pozitivní výsledky jejich implementace byly brzy viditelné např. v počtu nově vytvořených pracovních míst, v oblasti migrace venkovského obyvatelstva do měst, v zachování kulturních památek, ve sjednocení místních komunit atd. (Analýza možností, 2010, s. 11). Díky partnerství veřejného, soukromého a občanského sektoru mohli *„jeho účastníci využívat zákonné pravomoci a veřejné zdroje místních orgánů, know-how a obchodní prozíravost soukromého sektoru a nadšení, energii a místní znalosti občanského sektoru“* (Binek, 2011, s. 47). Iniciativy LEADER byly hodnoceny jako jedny z nejzdařilejších inovací navržených Evropskou komisí (Analýza možností, 2010, s. 11).

V programovém období 2007 – 2013 se z původních iniciativ LEADER představujících hlavně dotační zdroj stala jakási metoda spolupráce, jež měla propojit jednotlivá opatření tří zbývajících tematických os. Přístup LEADER byl začleněn do politik rozvoje venkova jednotlivých členských států. Rozvoji venkova a jeho financování mělo dominovat mezisektorové partnerství a využití soukromého kapitálu. Ne všechny členské státy však tuto novou koncepci uchopily stejně. V některých státech byla většina opatření nebo celá tematická osa plně implementována právě prostřednictvím metody LEADER, zatímco v jiných státech byla metoda LEADER úplně vyčleněna z kontextu ostatních os a to jak věcně, tak finančně. Druhý zmíněný přístup byl inspirován postavením LEADERU v předchozím období a byl typický i pro ČR. Problémem bylo, že pojem LEADER stále chápal jako dotační zdroj namísto metody pro rozvoj území. Tak došlo ke ztrátě inovativního charakteru, přestala být uznávána místní specifika, snížila se motivace k implementaci partnerských projektů a navíc došlo k odstranění původně zamýšlené decentralizace financování. Podle dostupného zdroje došlo ke ztrátě největší přidané hodnoty metody LEADER právě tím, že MAS stojí v podstatě mimo zbývajících tři tematické osy a případní žadatelé se mohou rozhodnout, zda budou usilovat o podporu prostřednictvím MAS nebo

prostřednictvím konkrétních výzev vypsanych v rámci jednotlivých os. Metoda LEADER tak nebyla ve všech členských státech uplatněna jako metoda, což dokládají i realizované projekty, které nevykazují mezisektorový charakter. Nicméně zmíněné problémy v chápání nebyly tak zásadní, aby ovlivnily celkové pozitivní dopady nového pojetí (Analýza možností, 2010, s. 13-14; Binek, 2011, s. 47).

4. Místní akční skupina

Jak vyplývá z výše uvedeného, MAS jsou základním nástrojem přístupu LEADER. Český pojem místní akční skupina vychází z anglického výrazu Local Action Group (zkráceně LAG). Označuje spolupráci zástupců z různých socioekonomických sektorů a oborů na daném území (Matoušková, 2006, s. 4). Jinak řečeno jedná se o partnerství aktérů veřejné a soukromé sféry, přičemž veřejnou sféru mohou reprezentovat obce, dobrovolné svazky obcí, příspěvkové organizace atd. Zástupci soukromé sféry jsou aktivní občané, podnikatelé (OSVČ, zemědělci, obchodní společnosti apod.) a nestátní neziskové organizace (občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti apod.) MAS tedy představuje jakousi formu „veřejnosoukromého“ partnerství (z anglického výrazu Public Private Partnership), jež je nezávislé na politickém rozhodování. Hlavním cílem MAS je zlepšovat kvalitu života a životního prostředí ve venkovských oblastech, čehož dosahují prostřednictvím získávání finanční podpory z EU a z národních programů (Pelcl, 2008, s. 13; Komunitně vedený místní rozvoj, 2012, s. 7; Metoda LEADER, 2015, s. 3).

Společným motivem pro založení MAS je tedy rozvoj daného venkovského regionu. Jednotliví členové MAS se podílejí na tvorbě kolektivní rozvojové strategie MAS, která je následně naplňována realizací místních projektů a aktivit (Pelcl, 2008, s. 13). Žadatelé o dotace své projekty přihlašují v rámci výzev, jež MAS na základě schválené rozvojové strategie vypisuje. MAS pak v případě potřeby zajišťuje konzultace pro žadatele, vypomáhá s administrativními činnostmi a následně hodnotí a vybírá projekty k profinancování. Mimo to MAS provádí také informační, poradenské a vzdělávací činnosti (Analýza možností, 2010, s. 4). MAS také usiluje o aktivizaci obyvatel v místě své působnosti, podporuje dobrovolnou činnost a všechny další aktivity, jež vedou k oživení venkova. Zájem MAS je směřován i k rozvoji místní ekonomiky (Metoda LEADER, 2015, s. 3).

Pozitivní výsledky, ke kterým práce MAS směřuje, se v regionu projevují relativně rychle. Díky podpoře, jež je poskytována místním žadatelům na realizaci vlastních projektů, dochází např. k viditelnému vylepšování vzhledu obcí a krajiny, k záchraně kulturního a přírodního dědictví, ke zvyšování nabídky a dostupnosti služeb pro obyvatele a návštěvníky, ke snižování nezaměstnanosti atd. Dlouhodobější dopady efektivně prováděné práce MAS jsou patrné např. ve zlepšení spolupráce a informovanosti místních aktérů, ve větším zapojení soukromého kapitálu do rozvoje obcí a regionu jako celku, v posílení demokracie nebo v celkovém integrovaném rozvoji daného regionu (Analýza možností, 2010, s. 5).

4.1. Základní parametry

Území, na kterém mohou MAS působit, podléhá jasně stanoveným podmínkám. Musí být geograficky celistvé a mělo by zohledňovat spádovost. Je omezeno počtem obyvatel, přičemž nejméně jich na území působnosti MAS musí bydlet 10 000, nejvíce pak 100 000. Na území působnosti MAS se nemohou vyskytovat obce s počtem obyvatel vyšším než 25 000. V případě potřeby, v rámci konkrétní spolupráce, se mohou MAS spojit a vytvořit větší celky, jež pokrývají rozsáhlejší část území (Komunitně vedený místní rozvoj, 2012, s. 8).

„MAS může mít formu partnerství s právní subjektivitou, kdy se partneři spojí v rámci vytvoření společné struktury, nebo může mít formu partnerství bez právní subjektivity v rámci organizační složky právnické osoby na základě smluv mezi touto právnickou osobou a partnery“ (Místní akční skupina, 2016). V současné době jsou uznávány čtyři typy právních forem MAS:

- *„spolek podle § 214 a podle § 3045 občanského zákoníku;*
- *obecně prospěšná společnost vzniklá podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů;*
- *ústav podle § 402 občanského zákoníku;*
- *zájmové sdružení právnických osob vzniklé podle § 20f zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů“* (Metodika pro standardizaci, s. 12).

Dle aktuální databáze MAS ČR má nejvíce MAS formu zapsaného spolku a obecně prospěšné společnosti (Databáze MAS, 2014). Obecně prospěšné společnosti mají však tu nevýhodu, že po založení již nemohou přijímat další členy. Z tohoto důvodu je pak výhodné zřídit MAS jako organizační složku této společnosti a jednotlivé subjekty v MAS evidovat jako partnery (Pelcl, 2008, s. 14).

Založení MAS často vychází z partnerství obcí, které fungovalo již dříve. Příkladem jsou dobrovolné svazky obcí. Nicméně MAS jsou v území zakládány i nově za účelem zajištění přístupu k podpoře LEADER (EU, 2006, s. 10). Hlavní podmínkou, kterou musí MAS dodržovat, je otevřenost k přijímání nových členů. Novým partnerům musí být zajištěn bezbariérový přístup tak, aby se členská základna MAS mohla bezproblémově rozšiřovat v rámci veřejného i soukromého sektoru, přičemž zastoupení obou sektorů by však mělo být relativně vyvážené. Členství v MAS není překážkou ani podmínkou k předložení vlastní žádosti o dotaci v rámci příslušné výzvy, jež MAS vypíše. Jednotlivé výzvy musí být zveřejňovány včetně veškerých podmínek pro oprávněné žadatele a seznamu kritérií, která jsou rozhodující při následném hodnocení podaných žádostí. Výzvy jsou zveřejňovány na

webových stránkách MAS, v místním tisku, případně jsou rozesílány e-mailem. Po skončení výzvy je zveřejněn seznam všech podaných žádostí a jejich hodnocení. MAS mimo to zveřejňuje výroční zprávy za jednotlivé roky a informuje o své předchozí i plánované činnosti. Základním principem fungování MAS je tedy transparentnost doplněná snahou o rovný přístup (Komunitně vedený místní rozvoj, 2012, s. 7-8).

„Každá MAS má vytvořenou vlastní organizační strukturu, ve které jsou jednoznačně specifikovány hlavní úkoly všech orgánů“ (Komunitně vedený místní rozvoj, 2012, s. 8). Není jednoznačně stanoveno, jak se musí orgány MAS jmenovat, nicméně je nutné, aby zabezpečovaly následující funkce: řídicí, kontrolní, výběrovou, monitorovací a výkonnou. Na vrcholu organizační struktury jsou všichni partneři MAS. Tento nejvyšší orgán většinou nese názvy jako Valné shromáždění členů, Členská schůze nebo Plénum MAS. Řídicí funkci zpravidla vykonává Programový výbor nebo Výbor partnerství, jehož hlavním úkolem je schvalování rozvojové strategie a určování způsobu, jakým budou vybírány projekty usilující o podporu. Kontrolní funkci plní Kontrolní komise nebo Dozorčí rada. Ta dohlíží na řídicí orgán, provádí vnitřní audit a kontroluje dodržování předem stanovených pravidel a zásad. Výběrovou funkci zastává Výběrová komise, jež hodnotí konkrétní projekty usilující o podporu. Monitorovací funkci má Monitorovací komise, která, jak už název napovídá, sleduje veškeré dění. Její hlavní činností je monitorování průběhu realizace podpořených projektů, dodržování stanovených monitorovacích indikátorů a udržitelnosti projektů. Monitorovací komise mimo to sleduje, zda dochází k naplňování celkové rozvojové strategie MAS. Výkonnou funkci plní sekretariát MAS, v jehož čele stojí manažer MAS. Hlavní povinností sekretariátu je administrace všech realizovaných programů a projektů. Mimo uvedené také zodpovídá za dodržování pravidel a veškerých dalších podmínek stanovených MAS. Orgány plnící řídicí, kontrolní, výběrovou a monitorovací funkci působí většinou bezplatně. V některých případech může být jejich členům poskytována symbolická kompenzace vynaložených nákladů. Pracovníkům orgánu, jež zastává výkonnou funkci, náleží řádná odměna. Nad rámec uvedených orgánů ještě většina MAS zřizuje všelijaké pracovní skupiny, které se zaměřují na konkrétní oblasti jako např. školství, životní prostředí atd. (Komunitně vedený místní rozvoj, 2012, s. 8-9).

Finanční prostředky vynakládané na naplňování rozvojové strategie a činnost MAS jsou získávány převážně z programů a dotací a z realizace vlastních komerčních činností. V některých případech, většinou se jedná o konkrétní aktivity, MAS získávají finance i prostřednictvím sponzorů. V případě dotací musí být MAS jako právnická osoba buď způsobilým žadatelem, nebo partnerem takového žadatele. Vlastní komerční činnosti MAS

zahrnují např. zpracování odborných studií, pronájem prostor, organizaci školení atd. Tyto činnosti však musí být v souladu s rozvojovou strategií (Pelcl, 2008, s. 26-27).

4.2. Standardizace MAS

V současném programovém období musely všechny MAS, které chtěly žádat Ministerstvo pro místní rozvoj o podporu implementace své Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (dále jen SCLLD), projít procesem standardizace. Tento proces spočíval v prokázání, že MAS plní stanovené standardy (Metodika pro standardizaci, s. 4). Standardy jsou požadavky, které prokazují, že daná MAS je schopna podílet se na implementaci programů financovaných z ESI fondů. Pokud MAS tyto požadavky splnila, obdržela Osvědčení o splnění standardů MAS (Metoda LEADER, 2015, s. 9).

Vytvoření standardů mělo dle Dohody o partnerství na starosti Ministerstvo zemědělství, které pro účely procesu standardizace také vytvořilo Metodiku pro standardizaci místních akčních skupin v programovém období 2014 – 2020. Tato Metodika byla dne 21. května 2014 schválena vládou (Metoda LEADER, 2015, s. 9). O rok později, dne 29. července 2015, byla vládou schválena aktualizace této metodiky, jež se týkala změny termínů standardizace. Příjem žádostí o standardizaci MAS probíhal od 24. listopadu 2014 do 30. června 2015 (Standardy MAS). Dle dostupného zdroje v ČR o standardizaci požádalo celkem 180 MAS, přičemž vyhověno bylo 97 % žádostí, tj. k 6. lednu 2016 bylo na území ČR 174 standardizovaných MAS (Přehled standardizovaných MAS, 2016, s. 1).

Standardy pro přijatelnost MAS byly vytvořeny dle podmínek příslušných nařízení a dle zkušeností z předchozího programového období. Na základě uvedeného byly rozděleny do pěti tematických okruhů: územní působnost, místní akční skupina, orgány MAS, kancelář MAS a institucionalizace MAS. Okruh územní působnost definuje požadavky na území působnosti MAS. Navíc uvádí případy, kdy může být k MAS přiřazen izolovaný územní celek. Tematický okruh místní akční skupina se zabývá požadavky kladenými na místní partnerství. Jsou zde uvedeny podmínky týkající se hlasovacích práv, které zdůrazňují, že na rozhodovací úrovni nesmí žádný sektor ani zájmová skupina představovat více než 49 % hlasovacích práv. Pro partnery MAS dále stanovuje, že „*musí mít na území působnosti MAS trvalé bydliště, sídlo nebo provozovnu nebo musí prokazatelně na daném území místně působit*“ (Metodika pro standardizaci, s. 9). Mimo to je zde ještě uveden minimální počet partnerů, které musí MAS sdružovat, přičemž tento počet je 21. Okruh orgány MAS definuje obligatorní orgány MAS a jejich kompetence. MAS musí mít pro účely standardizace mimo nejvyššího orgánu vytvořeny další orgány, které plní alespoň rozhodovací, výběrovou a

kontrolní funkci. Zde je stanovena podmínka, že každý partner MAS může být členem pouze jednoho povinného orgánu. Tematický okruh kancelář MAS předepisuje požadavky kladené na webové stránky MAS a podmínku, že vedoucí zaměstnanec pro realizaci SCLLD musí být vůči MAS v pracovně právním vztahu. Okruh institucionalizace MAS uvádí požadavky na právní formu MAS, vedení účetnictví a stanovy, které musí respektovat přístup LEADER (Metodika pro standardizaci, s. 9-13).

4.3. Národní síť MAS ČR

Většina MAS, které působí na území ČR, je součástí celku působícího pod názvem Národní síť Místních akčních skupin České republiky. Jedná se o neziskovou organizaci, která sdružuje organizačně samostatné právnické osoby (MAS). Na území ČR začala působit v roce 2005, tehdy ještě jako neformální sdružení. Právní subjektivitu získala až v roce 2007. NS MAS ČR je jakýmsi zprostředkovatelem mezi všemi zúčastněnými stranami. Její hlavní pracovní náplní je spolupráce se všemi důležitými partnery. Má silné postavení při vyjednávání s veřejnoprávními institucemi (vláda, ministerstva atd.) a ostatními národními organizacemi, se kterými je třeba komunikovat (Asociace krajů ČR, Hospodářská komora ČR, Spolek pro obnovu venkova ČR atd.). Mimo uvedené také spolupracuje s ELARD a dalšími obdobně zaměřenými evropskými organizacemi (Metoda LEADER, 2015, s. 2).

Hlavním posláním NS MAS ČR je sdružování MAS, jež získaly standardizaci, jejich zastupování při jednání s veřejnoprávními institucemi a národními organizacemi a spolupráce s ostatními aktéry z oblasti rozvoje venkova. V posláním je dále uvedeno, že NS MAS ČR reprezentuje členské MAS i na mezinárodní úrovni, kde probíhá výměna zkušeností a procesy sdílení dobré praxe. NS MAS ČR si klade za cíl prostřednictvím přednášek, školení a instruktáží zpopularizovat CLLD. K tomu mají vést také národní i mezinárodní konference, výstavy, exkurze, soutěže a další akce, jež viditelně podporují udržitelnost a fungování venkova (Metoda LEADER, 2015, s. 2).

NS MAS ČR má následující organizační strukturu. Nejvyšší orgán představuje Valná hromada NS MAS, jež tvoří zástupci z každé členské MAS. Orgánem statutárním a výkonným je Výbor NS MAS, který zastupují členové z jednotlivých krajů. Tito členové se mohou dále sdružovat do pracovních skupin. Jménem Výboru NS MAS jedná jeho předseda. Výbor dále jmenuje výkonného manažera NS MAS ČR – tajemníka. Kontrolním orgánem je Kontrolní komise NS MAS. Jestliže se shodne nadpoloviční většina členských MAS v jednom kraji, zakládá NS MAS ČR tzv. Krajská sdružení NS MAS. Zvláštností je, že tato sdružení spolupracují i s MAS, jež nejsou členem NS MAS ČR (O nás).

V současné době je 90 % území České republiky pokryto MAS, přičemž tento prostor zahrnuje 95 % obyvatel, obcí a měst do 25 000 obyvatel (Metoda LEADER, 2015, s. 2). Přehled pokrytí území republiky MAS v závislosti na jejich členství v NS MAS ČR k 3. květnu 2016 zobrazuje samostatná příloha P/1.

4.4. Zhodnocení práce MAS

Pozitivní přínosy práce MAS jsou nesporné. MAS přispívají k udržitelnému rozvoji venkova tím, že zároveň využívají místních lidských a finančních zdrojů veřejného, soukromého, občanského i neziskového sektoru. Sdružují místní aktéry do společných aktivit, posilují jejich vzájemnou spolupráci a tím i sounáležitost s regionem (EU, 2006, s. 10). Každá MAS je specifická, působí na jiném území a má různě velké zkušenosti. Podle dostupného zdroje lze MAS rozdělit do čtyř skupin podle funkcí, které zastávají. První skupinu reprezentují MAS právě založené, procházející počátečním přípravným obdobím, jež plní pouze základní funkce. Druhou skupinu představují MAS působící ve funkci místní nadace. Ty již vykonávají předepsané činnosti (administrativní, kontrolní atd.) a v souladu s rozvojovou strategií rozdělují finanční prostředky. MAS náležící do třetí skupiny již lze považovat za skutečné rozvojové agentury, které místním subjektům poskytují komplexní služby, plně uplatňují principy přístupu LEADER a další inovační postupy. Do čtvrté skupiny se řadí MAS, jež jsou motorem pro pozitivní změny v regionu. Tyto MAS mají prokazatelně pozitivní vliv na místní komunitu a jsou klíčovými aktéry místního rozvoje. V ČR se však v této skupině zatím nenachází žádná MAS, neboť efekty takto rozsáhlé práce MAS se překrývají s aktivitami samospráv a dalších soukromých subjektů. Nejvíce MAS v ČR v současnosti náleží do druhé skupiny, nicméně některé MAS již působí i jako rozvojové agentury. Část MAS navíc mimo uvedené spolupracuje s dobrovolnými svazky obcí, se kterými realizuje společné aktivity a projekty, případně pořádá společné akce (Analýza možností, 2010, s. 26-28; Komunitně vedený místní rozvoj, 2012, s. 10).

Nicméně při hodnocení práce českých MAS nalzáme i určité nedostatky. Prvním z nich je nesprávné uchopení přístupu LEADER jako takového, o čemž pojednává předchozí kapitola. Dále, v některých případech, jsou MAS „*spíše nástrojem pro administraci předkládaných projektů (využití veřejných prostředků), ale už ne tolik pro aktivaci (oživení a endogenní rozvoj) venkovského regionu*“ (Bínek, 2011, s. 49). Mimo uvedené české MAS nedokázaly propojit veřejné a soukromé zdroje na takové úrovni, na jaké se to povedlo v jiných členských státech EU. V kritice práce MAS se také objevuje zmínka, že by MAS měly více podporovat místní subjekty placenými i neplacenými službami. Jedná se o služby poradenské, účetní,

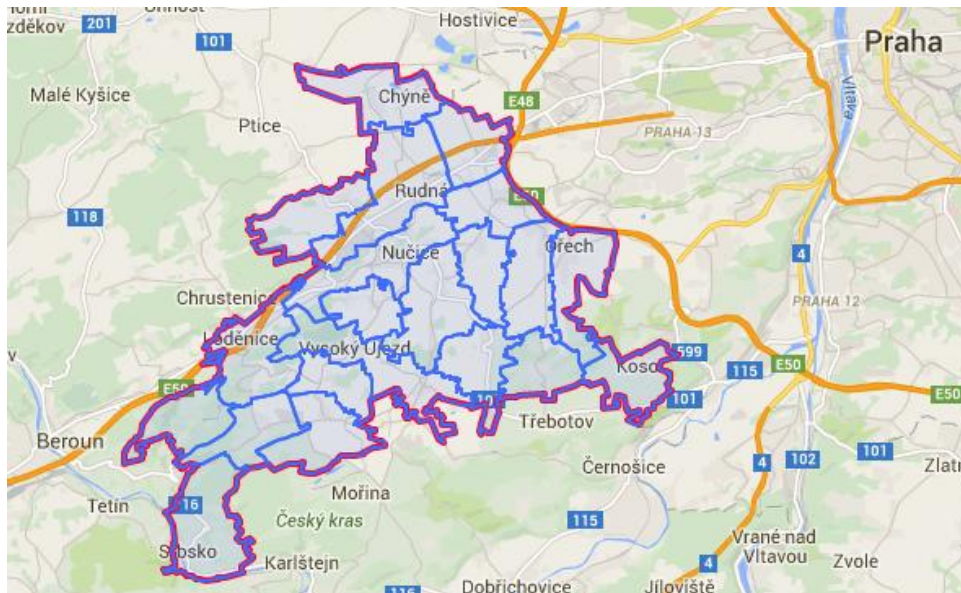
inženýrské atd. České MAS tedy plně nevyužily vlastního potenciálu a potenciálu přístupu LEADER a nenaplnily ambice, které EU nastínila. (Analýza možností, 2010, s. 26).

5. MAS Jihozápad, o. p. s.

Při zpracovávání empirické části této práce byla nejprve navázána spolupráce s MAS Jihozápad, o. p. s., která právě dokončovala svou Strategii komunitně vedeného místního rozvoje na období 2014 - 2020. Členové MAS souhlasili s připomínkováním strategie a jejím rozbohem v rámci diplomové práce a následně umožnili kooperaci při vyplňování a podávání žádosti o podporu strategie. V další fázi byl sestaven dotazník pro partnery MAS, jež měl za úkol zhodnotit výchozí stav MAS.

5.1. Základní informace

MAS Jihozápad, o. p. s., je mladá společnost založená na přelomu let 2013 a 2014, která účinně navazuje na předchozí spolupráci dobrovolných svazků obcí ležících jihozápadně od Prahy (Výroční zpráva, 2015, s. 2). Do její územní působnosti spadá 20 obcí, které se nacházejí mezi hlavním městem Prahou a městem Beroun, v okresech Praha-západ a Beroun. MAS Jihozápad, o. p. s., vznikla za účelem poskytování obecně prospěšných služeb, jejichž společným cílem je rozvoj vymezeného regionu (MAS Jihozápad, 2016a, s. 11). Území působnosti MAS Jihozápad zobrazuje obrázek 4.

Obr. 4: Územní působnost MAS Jihozápad, o. p. s. (MAS Jihozápad o.p.s., 2014), dostupné z: <http://databaze.nsmascr.cz/Mas/177/MAS-Jihozapad-ops/mapa>

5.2. Historie

První diskuze o založení MAS začaly probíhat v roce 2013, kdy starostové z území dobrovolných svazků obcí Region Jihozápad a Český kras – Pláně poprvé přišli s myšlenkou

rozšíření dosud vytvořeného partnerství. Spolupráce zmíněných dobrovolných svazků obcí fungovala již od 90. let minulého století, což byla relativně dlouhá doba pro vytvoření intenzivní kooperace. Za dobu její existence bylo realizováno mnoho regionálních projektů. I proto se vznik partnerství na úrovni MAS zdál jako další, přirozený stupeň ve vývoji uvedené spolupráce. Navíc některé obce již měly dobré zkušenosti s fungováním MAS, protože byly v minulém programovém období zahrnuty do MAS Karlštejsko (MAS Jihozápad, 2016a, s. 11).

V říjnu 2013 proběhla informační schůzka v MAS Posázaví, kde došlo k předání cenných rad a byla přislíbena podpora nově založené MAS. Další schůzka proběhla v listopadu 2013 v obci Jinočany. Zde byli o záměru založit MAS informováni starostové a zároveň proběhla diskuze k budoucímu názvu a právní subjektivitě nové MAS. Od této doby se v obcích projednávala a schvalovala usnesení o záměru vstoupit svým územím do území působnosti budoucí MAS. Dne 30. prosince 2013 došlo k podpisu Smlouvy o založení obecně prospěšné společnosti MAS Jihozápad, o. p. s., se sídlem v Jinočanech. Smlouvu svým podpisem stvrdilo šest zakladatelů, zástupců fyzických osob daného regionu (Výroční zpráva, 2015, s. 2).

Právní subjektivitu společnost získala dne 28. ledna 2014, kdy byla zapsána do rejstříku obecně prospěšných společností vedeného u Městského soudu v Praze v oddílu O, vložce číslo 1465. Od této doby se ke členství začali oficiálně přihlašovat první partneři a v obcích se přistupovalo ke schvalování příslušnosti k území MAS Jihozápad, o. p. s., na období 2014 – 2020. Tento proces byl zakončen v červenci 2014, kdy bylo v územní působnosti zapsáno 20 obcí. V první polovině roku zároveň proběhla první dvě setkání s občany – 11. února diskusní seminář „MAS Jihozápad v programovacím období 2014 – 2020“ a 15. dubna seminář ke tvorbě „Strategie rozvoje Místní akční skupiny Jihozápad“. Dne 18. prosince 2014 bylo zakladateli podepsáno nové znění zakladatelské smlouvy (Výroční zpráva, 2015, s. 4-5).

5.3. Identifikace společnosti

Základní údaje o společnosti MAS Jihozápad, o. p. s. (dále jen společnost), včetně jmenovitého seznamu zakladatelů jsou uvedeny v následující tabulce.

Tab. 1: Základní údaje o společnosti (Výroční zpráva, 2015, s. 3-4)

Název společnosti	MAS Jihozápad, o. p. s.
Právní forma	Obecně prospěšná společnost
IČO	025 86 878
Sídlo	Náměstí 5. května 19, 252 25 Jinočany
NUTS II	Střední Čechy
NUTS III	Středočeský kraj
LAU I	Beroun, Praha-západ
Zakladatelé	Čančíková Miluše, Jinočany Helt Miroslav, Ořech Kindl Karel, Kosoř Kocman Lubomír, Rudná Toman Pavel, Chýnice Vaničková Vlasta, Choteč
Statutární zástupce	Ing. Adéla Schmiedová, Ph.D.

Společnost vznikla za účelem realizace následujících obecně prospěšných služeb, uveden je výčet těch nejdůležitějších (Úplné znění Statutu, 2015, s. 1-2):

- vypracovávání strategií a dokumentů regionálního rozvoje;
- příprava informačních a metodických materiálů;
- propagace regionu;
- realizace vzdělávacích akcí s tematikou regionálního rozvoje;
- realizace vlastních projektů;
- posuzování projektů vedoucích k rozvoji regionu a podpora při jejich realizaci;
- provoz informačního centra;
- poskytování poradenské činnosti;
- spolupráce s dalšími subjekty a orgány při rozvoji regionu vč. přeshraniční spolupráce.

Mezi doplňkové činnosti, které společnost vykonává za úplatu, patří (Úplné znění statutu, 2015, s. 2):

- mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů a školení;
- poradenská a konzultační činnost, vypracovávání odborných studií a posudků;
- velkoobchod a maloobchod.

Společnost působí na území o celkové rozloze 101,5 km², na kterém se nachází 20 obcí. Městem je pouze jedna z nich, obec Rudná, která měla k 31. prosinci 2014 4 873 obyvatel. Celkem žilo na území ke stejnému datu 22 194 obyvatel, což činí 218,6 obyvatele na km². Vymezený region hraničí s hlavním městem Prahou. Tomu odpovídá i suburbanizovaný charakter obcí, ve kterých převládá spíše městský styl života. Většina obyvatel dojíždí za prací do Prahy. Na volném prostranství vznikají nejen nové byty, ale také průmyslové areály, výrobní podniky, komerční zóny a logistická centra. Do území regionu z části zasahuje chráněná krajinná oblast Český kras a přírodní park Povodí Kačáku. I přesto, že je území zahrnuto do rozvojové oblasti republikového významu, není zařazeno mezi významná ekonomická a rozvojová centra kraje (MAS Jihozápad, 2016a, s. 16-27). Výčet obcí, které spadají do působnosti společnosti, a vybrané statistické ukazatele uvádí tabulka 2.

Tab. 2: Obce spadající do územní působnosti společnosti včetně vybraných ukazatelů (Ročně aktualizovaná data, 2015)

Číslo	Obec	Okres	Rozloha (ha)	Počet obyvatel k 31. 12. 2014	Hustota zalid. (obyv./km ²)
1	Bubovice	Beroun	409,5	457	111,6
2	Dobříč	Praha-západ	348,8	326	93,5
3	Drahelčice	Praha-západ	476,4	759	159,3
4	Choteč	Praha-západ	369,9	377	101,9
5	Chrást'any	Praha-západ	415,2	886	213,4
6	Chýně	Praha-západ	499,8	2 419	484,0
7	Chýnice	Praha-západ	420,2	390	92,8
8	Jinočany	Praha-západ	374,6	1 672	446,3
9	Kosoř	Praha-západ	388,5	905	232,9
10	Loděnice	Beroun	608,4	1 809	297,4
11	Lužce	Beroun	301,4	119	39,5
12	Mezouň	Beroun	305,6	561	183,6
13	Nučice	Praha-západ	595,4	2 128	357,4
14	Ořech	Praha-západ	477,8	944	197,6
15	Rudná	Praha-západ	819,6	4 873	594,6
16	Srbsko	Beroun	656,4	539	82,1
17	Svatý Jan pod Skalou	Beroun	405,6	184	45,4
18	Tachlovice	Praha-západ	634,4	907	143,0

Číslo	Obec	Okres	Rozloha (ha)	Počet obyvatel k 31. 12. 2014	Hustota zalid. (obyv./km ²)
19	Vysoký Újezd	Beroun	1 155,4	712	61,6
20	Zbuzany	Praha-západ	491,7	1 227	249,5
Celkem			10 154,6	22 194	218,6

MAS Jihozápad, o. p. s., je právnickou osobou zřizující Místní akční skupinu Jihozápad (dále jen MAS), která je její organizační složkou. Jedná se o funkčně specializovaný organizační útvar společnosti, jež zabezpečuje realizaci CLLD prostřednictvím tvorby a realizace SCLLD. MAS při své činnosti respektuje Metodiku pro standardizaci místních akčních skupin v programovém období 2014 – 2020, je držitelem Osvědčení o splnění standardů MAS (Úplné znění Statutu, 2015, s. 2; Schmiedová, 2016).

5.4. Orgány právnické osoby

K zabezpečení své činnosti má společnost (právnická osoba) tyto orgány: Správní rada, Ředitel a Dozorčí rada (Schmiedová, 2016).

Správní rada představuje nejvyšší, rozhodovací orgán společnosti. Je tvořena třemi členy, jejich funkční období je tříleté. Za výkon funkce členům nepřísluší žádná odměna. Správní rada se schází nejméně čtyřikrát ročně. Do její působnosti náleží zejména následující činnosti (Úplné znění Statutu, 2015, s. 3-4; Schmiedová, 2016):

- péče o zachování účelu, pro který byla společnost původně založena;
- péče o řádné hospodaření s majetkem společnosti;
- schvalování rozpočtu společnosti;
- schvalování případných bankovních úvěrů;
- schvalování výroční zprávy společnosti;
- jmenování, jakož i odvolávání ředitele společnosti;
- odsouhlasení doplňkových činností společnosti;
- odsouhlasení projektových záměrů;
- rozhodování o zřízení a zrušení organizační složky společnosti (MAS).

Ředitel reprezentuje statutární orgán společnosti. Do jeho působnosti spadá veškerá činnost, která není v kompetencích jiných orgánů. Kompetence orgánů vymezuje zakládací listina, statut společnosti a platné právní předpisy. Ředitel je odpovědný za tvorbu strategie MAS.

V neposlední řadě zřizuje úřad ředitele, jež může tvořit maximálně 10 pracovníků (Úplné znění Statutu, 2015, s. 4-5; Schmiedová, 2016).

Dozorčí rada tvoří kontrolní orgán společnosti. Je zastoupena třemi členy, kteří jsou voleni na tři roky. Schází se minimálně dvakrát ročně. Mezi kompetence členů patří (Úplné znění Statutu, 2015, s. 5-6; Schmiedová, 2016):

- kontrola činnosti společnosti, včetně všech jejích orgánů a pracovišť;
- nahlížení do účetních knih a veškerých dokladů společnosti, s následnou kontrolou obsažených údajů;
- účast na jednání Správní rady společnosti.

5.5. Charakteristika místního partnerství

MAS představuje ucelené místní partnerství mezi veřejnou sférou, občany, neziskovými organizacemi, podnikateli a vůbec všemi, kterým na rozvoji vymezeného regionu záleží. Partnerem se může stát každá fyzická nebo právnická osoba, která má trvalé bydliště, sídlo nebo provozovnu v územní působnosti MAS nebo osoba, která zde prokazatelně místně působí. Každý zájemce o partnerství musí nejprve vyplnit přihlášku. Tu následně schvaluje Programový výbor MAS. Právnické osoby, které jsou přijaty mezi partnery, mají své zastoupení v orgánech MAS. Za činnost v MAS partnerům nenáleží žádná odměna (Úplné znění Statutu, 2015, s. 6). Práva a povinnosti partnerů shrnuje tabulka 3.

Tab. 3: Práva a povinnosti partnerů MAS (Úplné znění Statutu, 2015, s. 6-7)

Práva	Povinnosti
Kandidatura na členství v orgánech MAS	Svědomitý výkon funkcí v orgánech MAS
Právo volit a být volen do orgánů MAS	Dodržování předpisů MAS
Účast na hlasování Pléna MAS	Účast na jednání Pléna MAS
Právo na informace o dotacích a grantech	Poskytování informací o vlastních projektech
Využívání služeb poskytovaných MAS	Nezneužívání partnerství ve svůj prospěch
Publicita v rámci webových stránek MAS	Zajištění publicity MAS
Užití loga společnosti	Platba stanovených poplatků
	Přihláška k zájmové skupině MAS

Jednou z povinností každého partnera je přihlásit se k určité zájmové skupině MAS. Jednotlivé zájmové skupiny jsou vytvořené cíleně, každá se zaměřuje na specifickou oblast

SCLLD. Partneri se k zájmovým skupinám přihlašují na základě své převažující činnosti. MAS tvoří zájmové skupiny Veřejná správa, Podnikatelé, Udržitelný rozvoj, Kultura a sport. Každý partner může být členem pouze jedné zájmové skupiny. V případě rozhodování nemá žádná ze zájmových skupin nárok na více než 49 % hlasovacích práv (Úplné znění Statutu, 2015, s. 6; Schmiedová, 2016).

K 10. březnu 2016 bylo v MAS registrováno celkem 34 partnerů, přičemž 14 z nich zastupovalo veřejný sektor, 6 partnerů tvořili představitelé soukromého sektoru a zbylých 14 se řadilo mezi neziskové organizace (MAS Jihozápad, 2016a, s. 9). Aktuální seznam všech partnerů a jejich zástupců vede Ředitel společnosti (Úplné znění Statutu, 2015, s. 6). Seznam partnerů včetně jejich příslušnosti k zájmovým skupinám a sektorům zobrazuje tabulka 4.

Tab. 4: Seznam partnerů MAS k 10. 3. 2016 včetně zájmových skupin (MAS Jihozápad, 2016a, s. 9; Schmiedová, 2016)

Sektor	Název partnera	Místo působnosti	Zájmová skupina
Veřejný	Mateřská škola Ořech	Ořech	Kultura a sport
	Město Rudná	Rudná	Veřejná správa
	Obec Bubovice	Bubovice	Veřejná správa
	Obec Dobříč	Dobříč	Veřejná správa
	Obec Drahelčice	Drahelčice	Veřejná správa
	Obec Chýně	Chýně	Veřejná správa
	Obec Chýnice	Chýnice	Veřejná správa
	Obec Jinočany	Jinočany	Veřejná správa
	Obec Kosoř	Kosoř	Veřejná správa
	Obec Nučice	Nučice	Veřejná správa
	Obec Ořech	Ořech	Veřejná správa
	Obec Tachlovice	Tachlovice	Veřejná správa
	Obec Vysoký Újezd	Vysoký Újezd	Veřejná správa
	Obec Zbuzany	Zbuzany	Veřejná správa
Soukromý	Bláha Jan	Ořech	Podnikatelé
	Bláhová Martina	Ořech	Podnikatelé
	ELDATA Pražská, s. r. o.	Nučice	Podnikatelé
	Ing. Milenovský Libor	Chrást'any	Podnikatelé
	Šoch Libor	Rudná	Udržitelný rozvoj
	Veselý Zdeněk	Choteč	Podnikatelé

Sektor	Název partnera	Místo působnosti	Zájmová skupina
Neziskové organizace	Centrum pro rodinu Rudňáček, o. s.	Rudná	Kultura a sport
	CI2, o. p. s.	Rudná	Udržitelný rozvoj
	Dřevosad, z. s.	Chýně	Udržitelný rozvoj
	Chýňská, o. p. s.	Chýně	Kultura a sport
	Jinočanský klub JINOK, o. s.	Jinočany	Kultura a sport
	KSK Mezouň, o. s.	Mezouň	Kultura a sport
	Příroda pro Drahelčice, o. p. s.	Drahelčice	Udržitelný rozvoj
	Rybářská skupina Jinočany	Jinočany	Kultura a sport
	SDH Ořech	Ořech	Kultura a sport
	SK Viktorie Ořech, z. s.	Ořech	Kultura a sport
	Sokol Choteč	Choteč	Kultura a sport
	Strahovský rybník, o. p. s.	Chýně	Udržitelný rozvoj
	TJ Sokol Jinočany	Jinočany	Kultura a sport
	ŽUMPA, ochotnický spolek	Nučice	Kultura a sport

5.5.1. Orgány MAS

MAS (organizační složka) povinně ustanovuje následující orgány: Plénium MAS, Programový výbor, Výběrová komise a Kontrolní komise (Úplné znění Statutu, 2015, s. 7; Schmiedová, 2016).

Plénium MAS reprezentuje nejvyšší orgán MAS. Je tvořeno všemi partnery. Schází se dle potřeby, nejméně však jedenkrát za rok. Do jeho působnosti náleží zejména následující činnosti (Úplné znění Statutu, 2015, s. 7; Schmiedová, 2016):

- schvalování vnitřních předpisů MAS, včetně vlastního jednacího řádu;
- odsouhlasení výroční zprávy o činnosti a hospodaření MAS;
- zřizování a rozhodování ve věcech ostatních povinných orgánů MAS;
- přijetí odpovědnosti za plnění SCLLD, včetně rozdělování veřejných prostředků.

Programový výbor je rozhodovacím orgánem MAS. Tvoří ho sedm členů z řad partnerů MAS, přičemž jejich skladba je závislá na členství v zájmových skupinách. Členové Programového výboru jsou voleni na tři roky. Jednou z jejich kompetencí je výběr projektů k realizaci. Tato pravomoc je však podmíněna tím, že více než 50 % hlasovacích práv musí

náležet partnerům ze soukromého sektoru. Mezi další kompetence Programového výboru patří např. (Úplné znění Statutu, 2015, s. 8; Schmiedová, 2016):

- rozhodování o přijetí nebo vyloučení partnera MAS;
- schvalování rozpočtu MAS;
- schvalování a aktualizace SCLLD;
- odsouhlasení výzev k podávání žádostí o podporu;
- schvalování způsobu hodnocení a výběru projektů, včetně výběrových kritérií;
- výběr projektů k realizaci a stanovení výše alokace.

Výběrová komise tvoří výběrový orgán MAS. Zastupuje ji alespoň sedm členů – subjektů, kteří prokazatelně místně působí na území MAS. Délku jejich funkčního období stanovuje Plénum MAS, maximálně však na jeden rok. Členové mohou za svou činnost dostat odměnu. Jednání Výběrové komise se dále mohou účastnit odborníci z řad veřejnosti, kteří mají při rozhodování poradní hlas. Hlavní činností, kterou Výběrová komise vykonává, je předvýběr projektů k realizaci. Komise projekty řadí dle jejich přínosu k plnění cílů SCLLD. Při hodnocení každé žádosti musí být přítomni nejméně tři členové komise (Úplné znění Statutu, 2015, s. 8-9; Schmiedová, 2016).

Kontrolní komise je posledním obligatorním orgánem MAS. Zastává funkci kontrolního orgánu. Má pět členů, kteří jsou na dvouleté funkční období voleni z partnerů MAS. O své činnosti podává minimálně jedenkrát ročně zprávu Plénu MAS. V působnosti Kontrolní komise je zejména (Úplné znění Statutu, 2015, s. 9; Schmiedová, 2016):

- dozor nad činností MAS;
- nahlížení do účetních knih a veškerých dokladů týkajících se činnosti MAS, s následnou kontrolou obsažených údajů;
- vypracování indikátorového a evaluačního plánu SCLLD, ze kterého plyne odpovědnost za monitoring a hodnocení SCLLD;
- kontrola metodiky způsobu výběru projektů, včetně jejího dodržování;
- vypořádávání odvolání žadatelů proti rozhodnutí MAS.

Všichni partneři mohou být kromě nejvyššího orgánu členy již jen jednoho dalšího povinného orgánu. Zároveň v každém orgánu MAS mohou současně být pouze dva zástupci ze stejné obce (Úplné znění Statutu, 2015, s. 6-7).

5.6. Strategie komunitně vedeného místního rozvoje

„Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Jihozápad, o. p. s., je střednědobou strategií, která vychází ze záměrů dlouhodobého udržitelného rozvoje území na základě reálných potřeb regionu a komunitně vedeného místního rozvoje“ (MAS Jihozápad, 2016a, s. 5). MAS svou SCLLD vypracovávala v období od května 2014 do března 2016. Veřejně projednána byla 18. června 2015, 18. ledna 2016 a 20. ledna 2016. Na jejím zpracování se podíleli nejen další odborníci z praxe (zástupci společnosti CI2, o. p. s.), ale i ti, jež působí v akademické sféře (členové Katedry humanitních věd na Provozně ekonomické fakultě ČZU v Praze). Tím byla zajištěna rovnováha mezi komunitním a expertním pohledem na rozvoj daného regionu. Osobou odpovědnou za vedení zpracovatelského týmu a tvorbu strategie byla ředitelka MAS (MAS Jihozápad, 2016a).

SCLLD MAS Jihozápad, o. p. s., se skládá ze tří samostatných částí: analytické, strategické a implementační. Součástí analytické části je jedna samostatná příloha, která zobrazuje přehled akcí, které jsou v průběhu roku pořádány v jednotlivých obcích spadajících do území působnosti MAS.

5.6.1. Analytická část

Analytická část SCLLD MAS je členěna do třech hlavních kapitol a má celkem 85 stran. První kapitola vedená pod názvem „Úvod“ je přehledem základních informací o MAS. Čtenář se zde dozvídá o její historii, o fungování místního partnerství a o orgánech právnické osoby a její organizační složky. Druhá kapitola, „Metoda zpracování SCLLD“, uvádí přehled členů zpracovatelského týmu, jejich vzdělání a zkušenosti. Nejobsáhlejší a nejdůležitější je třetí kapitola, jež byla nazvána „Analytická část“. Ta obsahuje analytické zhodnocení území působnosti MAS, analýzu jeho problémů a potřeb, vyhodnocení rozvojového potenciálu území a SWOT analýzu. Pro analýzu problémů a potřeb byly vytyčeny následující oblasti, pro které byla poté vypracována i SWOT analýza (MAS Jihozápad, 2016a):

- životní prostředí, odpady, energetika;
- technická a sociální infrastruktura, doprava;
- volnočasové aktivity, neziskové organizace;
- cestovní ruch, zemědělství, podnikání;
- školství, vzdělávání.

Tyto oblasti se více méně prolínají napříč celou SCLLD.

5.6.2. Strategická část

Strategická část SCLLD MAS obsahuje jednu hlavní kapitolu nazvanou „Strategická část“ a celkem má 39 stran. Tato kapitola je dále dělena na následující podčásti: vize a klíčové oblasti, strategické a specifické cíle, projektové záměry jednotlivých obcí a akční plán – programové rámce. Vize je jakýmsi výhledem do budoucnosti, nastiňuje očekávaný směr, jakým by se mělo území působnosti MAS vyvíjet. Vize MAS byla stanovena následovně:

- *„MAS Jihozápad je v roce 2030:*
 - *Atraktivním, kvalitním a bezpečným místem pro život a trávení volného času.*
 - *Územím, kde je kladen důraz na čisté a kvalitní životní prostředí.*
 - *Místem s fungující technickou a dopravní infrastrukturou.*
 - *Regionem s rozvinutou občanskou vybaveností a s fungujícími sociálními a zdravotními službami.*
 - *Oblastí, kde je vysoce rozvinutý komunitní život, spolková činnost a partnerství mezi různými skupinami.“* (MAS Jihozápad, 2016b, s. 4).

Klíčové oblasti jsou téměř shodné s oblastmi vydefinovanými v analytické části:

- *„životní prostředí, odpady a energetika;*
- *technická infrastruktura, doprava a vzhled obcí;*
- *občanská vybavenost a volnočasové aktivity;*
- *cestovní ruch, zemědělství, podnikání;*
- *školy, vzdělávání“* (MAS Jihozápad, 2016b, s. 4).

Klíčové oblasti SCLLD dále dělí na 2 – 5 strategických cílů, jež jsou dále rozpracovány na specifické cíle. Specifických cílů má být dosaženo prostřednictvím opatření, které se skládají z jednotlivých aktivit. V podčásti akční plán – programové rámce je uvedeno, v rámci kterých programů je v současném programovém období MAS oprávněna čerpat podporu. „MAS Jihozápad realizuje SCLLD v rámci tří operačních programů:

- *IROP, alokovaná částka ve výši 28,712 mil. Kč*
- *PRV, alokovaná částka ve výši 7,704 mil. Kč pro individuální projekty a 0,368 mil. Kč pro projekty spolupráce*
- *OPŽP, alokovaná částka ve výši 2,803 mil. Kč“* (MAS Jihozápad, 2016b, s. 28).

Pro čerpání finanční podpory z OPZ MAS nevyhověla předem stanoveným kritériím. Dále je zde popis vazeb SCLLD na specifické cíle daných programů (MAS Jihozápad, 2016b).

5.6.3. Implementační část

Implementační část SCLLD MAS je opět strukturována do jedné hlavní kapitoly s názvem „Implementační část“, celkem se skládá z 8 stran a je členěna do těchto pěti podčástí: popis řízení; popis postupů při vyhlášení výzev MAS, hodnocení a výběr projektů; popis animačních aktivit; popis spolupráce mezi MAS a popis zvláštních opatření pro hodnocení (monitoring a evaluaci). V první podčásti je popsána řídicí struktura MAS, kompetence jejích orgánů a kanceláře MAS. Název druhé a třetí podčásti dobře charakterizuje jejich obsah. Ve čtvrté podčásti je uvedeno, že MAS dosud aktivně nespolupracuje s jinou MAS, nicméně předpokládá vytvoření partnerství se sousední MAS Mezi hrady nebo s MAS Vyhlídky. Pátá podčást mimo jiné slibuje každoroční hodnocení naplňování SCLLD (MAS Jihozápad, 2016c).

5.7. Žádost o podporu SCLLD

Žádost o podporu SCLLD byla podána v rámci výzvy s názvem „Výzva k předkládání žádostí o podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje“ č. CLLD_15_001, kterou vyhlásilo MMR dne 1. srpna 2015. Příjem žádostí o podporu probíhal v období od 1. září 2015 do 31. prosince 2015, přičemž později byla tato lhůta prodloužena do 31. března 2016. Oprávněnými žadateli v rámci této výzvy byly všechny MAS, jimž bylo uděleno Osvědčení o standardizaci MAS. Výzva obsahovala informace jako např. věcné zaměření strategií CLLD, vymezení programů, v rámci kterých bude v současném programovém období možné čerpat podporu (IROP, OPZ, OPŽP a PRV), dále informace o způsobu hodnocení a schvalování SCLLD, náležitosti žádosti, způsob podání a možnost konzultací (Výzva k předkládání žádostí, 2015, s. 1-6; Schmiedová, 2016).

Žádost o podporu byla vyplněna na konci měsíce března 2016 a podána prostřednictvím portálu IS KP14+. Webové rozhraní pro vyplnění žádosti obsahovalo následující datové oblasti:

- identifikace projektu (identifikace operace, specifické cíle, strategie);
- území strategie;
- subjekty (subjekty, adresy subjektu, osoby subjektu);
- indikátory;
- horizontální principy;
- financování (financování podle specifických cílů, financování podle fondů);
- dokumenty;

- projektové fiše.

Zajímavé může být zdůvodnění vazby „projektu“ na horizontální principy. U principu Rovné příležitosti a nediskriminace bylo doslova uvedeno: *„Projekt má neutrální vliv na horizontální princip rovné příležitosti a nediskriminace. Projekty budou otevřené všem oprávněným žadatelům bez rozdílu věku, pohlaví, národnosti, vyznání, zdravotních či sociálních hendikepů či jiných odlišností.“* (Žádost o podporu integrované strategie, 2016, s. 27). Popis zdůvodnění vlivu na horizontální princip Rovné příležitosti mužů a žen byl následující: *„Projekt má neutrální vliv na horizontální princip rovné příležitosti mužů a žen. Projekty nejsou explicitně zaměřeny na podporu toho principu, v rámci opatření SCLLD "Vzdělávání" budou podporovány také investice do MŠ, které mají pozitivní vliv na rovné příležitosti mužů a žen ve společnosti vlivem podpory (převážně) žen, které se starají o děti, v návratu na trh práce.“* (Žádost o podporu integrované strategie, 2016, s. 27). K principu Udržitelný rozvoj (environmentální indikátory) se MAS vyjádřila následovně: *„Projekt má neutrální až pozitivní vliv na horizontální princip udržitelný rozvoj. V rámci realizace SCLLD budou podporovány projekty budování cyklostezek a chodníků – cyklodoprava a pěší chůze spadají mezi udržitelné formy dopravy. Zároveň bude jako klíčový projekt realizován projekt výsadby stromů na nelesní půdě.“* (Žádost o podporu integrované strategie, 2016, s. 27). Co se týče povinných příloh, do žádosti o podporu SCLLD musela MAS přiložit následující doplňkové dokumenty: mapa území a seznam obcí, analýza rizik, čestné prohlášení, popis postupu zapojení komunity do vypracování strategie, financování dle opatření SCLLD, financování dle specifických cílů OP, indikátory, žádost o standardizaci, osvědčení o standardizaci, analytickou část SCLLD, přílohu analytické části SCLLD, strategickou část SCLLD a implementační část SCLLD.

V době dokončování této práce ještě nebyl proces administrace žádosti o podporu SCLLD ukončen. Žádost byla v té době MAS vrácena k doplnění.

5.8. Dotazník pro partnery MAS

Po podání žádosti o podporu SCLLD byl následně sestaven dotazník pro partnery MAS. Záměrem dotazníku bylo zhodnotit výchozí stav, ve kterém se MAS v současnosti nachází. Jak je uvedeno výše, MAS vznikla teprve v nedávné době. Byla vytvořena pro účely rozvoje daného regionu a také proto, aby mohla usilovat o podporu, o kterou lze při rozvoji venkova usilovat v současném programovém období. MAS tedy stojí teprve na počátku své hlavní činnosti. Do doby, kdy bylo provedeno dotazníkové šetření, zatím získala pouze Osvědčení o standardizaci, vypracovala svou SCLLD a podala žádost o její podporu. Závěry, jež vyplynou z dotazníku, tedy poslouží jako jakási srovnávací základna pro budoucí vývoj MAS. Za

předpokladu, že MAS bude v žádosti o podporu SCLLD vyhověno v roce 2016, bylo by vhodné další srovnávací dotazníkové šetření uskutečnit přibližně v polovině a následně na konci období, kdy bude MAS čerpat podporu na realizaci rozvojových projektů, tzn. přibližně na konci roku 2019 a 2022 (pod podmínkou uplatnění pravidla $n + 2$).

Dotazníkové šetření bylo uskutečněno v období od 1. srpna 2016 do 20. srpna 2016 oslovením 33 partnerů MAS. K 1. srpnu 2016 MAS sice stále ještě evidovala celkem 34 partnerů, nicméně zároveň ve stejné době jeden partner požádal o vystoupení z MAS. Právě z tohoto důvodu bylo osloveno pouze 33 partnerů z celkového počtu 34. Dotazník byl vytvořen elektronicky, použitím webové stránky survio.com, přičemž partnerům byl rozeslán e-mail s žádostí o účast v průzkumu a odkazem na dotazník. Následně byli ještě někteří partneři kontaktováni telefonicky a znovu požádáni o vyplnění dotazníku.

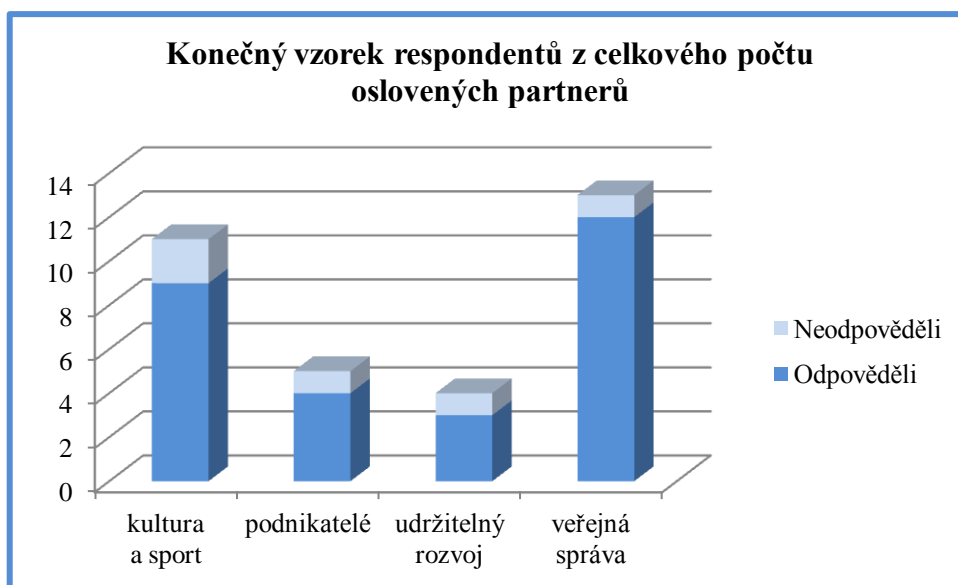
Otázky v dotazníku byly zaměřeny na zhodnocení postojů partnerů na počátku fungování MAS, jejich motivace, očekávání, informovanosti a úrovně komunikace ze strany MAS. Dále byly zařazeny otázky týkající se SCLLD, které se zabývaly zapojením partnerů do tvorby SCLLD a spokojeností partnerů s procesem administrace SCLLD ze strany MMR. Dotazník obsahoval celkem devět povinných otázek. Desátá otázka pak byla určena pouze těm partnerům, kteří v předchozí otázce odpověděli kladně. Tato otázka byla opět provázána na SCLLD. V dotazníku byly kombinovány otázky uzavřené, polouzavřené a otevřené. Při zohlednění obsahu, jež otázky zjišťovaly, byly použity otázky zjišťující fakta a otázky zjišťující zejména mínění, postoje a motivy. Vzor dotazníku ve formě, v jaké byl odeslán partnerům (včetně úvodní části), zobrazuje samostatná příloha P/2.

5.8.1. Vyhodnocení

Dotazníkového šetření se nakonec zúčastnilo celkem 28 partnerů MAS z celkového počtu 33 oslovených. Výsledná návratnost odpovědí tedy činila 84,8 %.

1. otázka dotazníku „*Do jaké zájmové skupiny MAS patříte?*“ sloužila k určení toho, jaký vzorek respondentů se dotazníkového šetření vůbec účastnil. Respondenti měli na výběr z následujících odpovědí: kultura a sport, podnikatelé, udržitelný rozvoj, veřejná správa. Nabízené možnosti korespondovaly se zájmovými skupinami MAS, přičemž osloveno bylo 11 partnerů ze zájmové skupiny kultura a sport, 5 partnerů ze skupiny podnikatelé, 4 partneři ze skupiny udržitelný rozvoj a 13 partnerů ze zájmové skupiny veřejná správa. Konečný počet respondentů ze zájmové skupiny kultura a sport byl 9, ze skupiny podnikatelé 4, ze skupiny

udržitelný rozvoj 3 a ze skupiny veřejná správa 12. Konečný vzorek respondentů z jednotlivých zájmových skupin z celkového počtu oslovených partnerů zobrazuje graf 1.

Graf 1: Konečný vzorek respondentů z celkového počtu oslovených partnerů

2. otázka „*Jaké je Vaše místo působnosti? Uveďte název obce.*“ byla do dotazníku zařazena proto, aby bylo možné určit, jaké obce z území působnosti MAS jsou nejaktivnější ve smyslu rozvoje regionu, tedy ve kterých obcích nejvíce působí partneři MAS. U partnerů zastupujících veřejný sektor, tedy u obcí a jedné MŠ, je místo působnosti víceméně jasné. Naproti tomu partneři ze soukromého sektoru, podnikatelé, mohou působit na více místech v regionu i mimo něj, i přes to, že jako místo působnosti uvedli název pouze jedné obce. To platí pro partnery, jež mají sídlo v jedné obci, ale své služby mohou poskytovat i v kterékoliv obci další (např. opraváři). Partneři prezentující neziskový sektor, kluby a všemožné spolky, pak také většinou působí pouze v rámci jedné obce. Jak je uvedeno výše, území působnosti MAS zahrnuje celkem 20 obcí (tab. 2), přičemž partneři MAS při registraci jako své místo působnosti uvedli jen 17 obcí (tab. 4). V celkovém počtu 28 odpovědí respondenti uvedli následující obce:

- Bubovice - 1×
- Drahelčice - 1×
- Choteč - 1×
- Chrášťany - 1×
- Chýně - 2×
- Chýnice - 1×
- Jinočany - 5×
- Kosoř - 1×
- Mezouň - 1×
- Nučice - 3×
- Ořech - 5×
- Rudná - 4×
- Tachlovice - 1×
- Vysoký Újezd - 1×

Je tedy zřejmé, že nejvíce respondentů působí v obci Jinočany a Ořech. Obec Jinočany je zároveň sídlem MAS, což může být příčinou zvýšeného povědomí místních o existenci a aktivitách MAS vůbec. Obec Ořech je od Jinočan vzdálená jen asi 2 km, což může také být důvodem k vyššímu povědomí obyvatel o MAS. Zajímavostí je, že jeden respondent uvedl jako místo působnosti zároveň obec Ořech, město Prahu a Středočeský kraj. Zřejmě se jedná právě o podnikatele, který svou práci vykonává s ohledem na aktuální poptávku.

3. otázka „*Jaká byla Vaše motivace pro vstup do MAS? Uveďte hlavní důvod Vašeho zapojení.*“ vypovídá o tom, proč se partneři vůbec partnery stali. Cílem bylo zjistit, co je motivovalo, aby usilovali o členství v MAS, tedy dosáhli svého předem stanoveného cíle. Tato otázka byla formulována jako otevřená. Partneři nejvíce uváděli různé varianty následujících odpovědí (odpovědi jsou řazeny od nejčetnějších po méně četné):

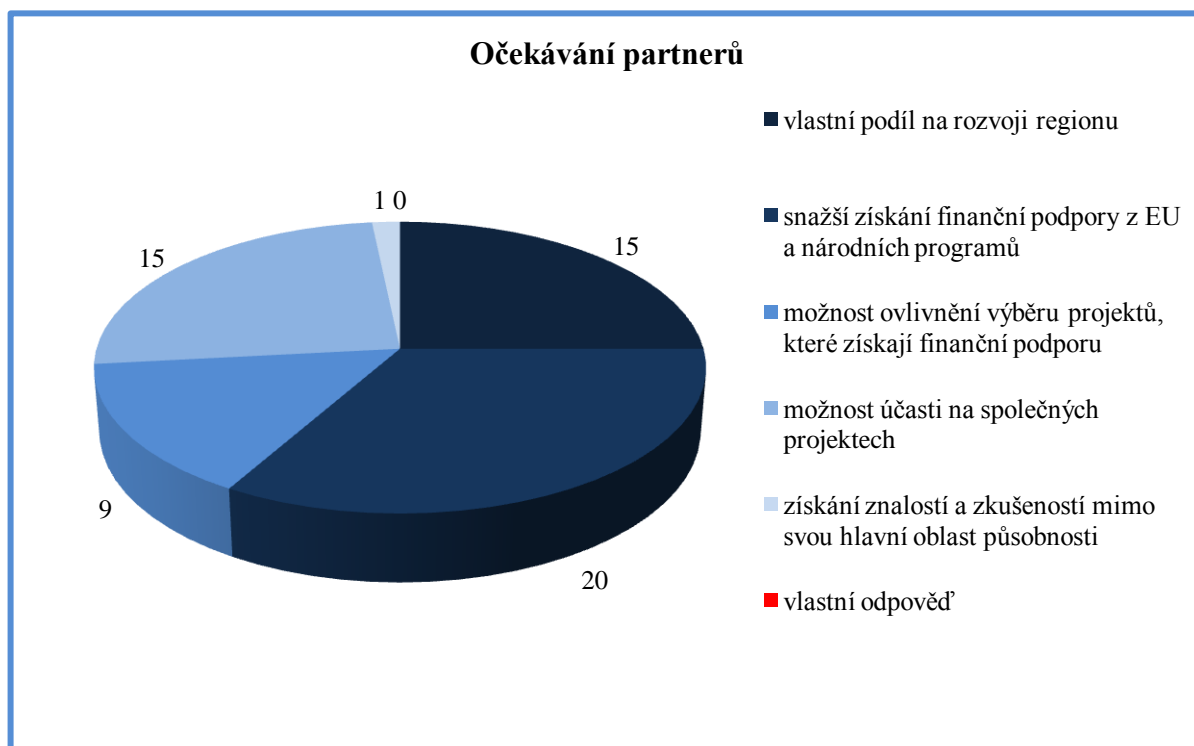
- rozvoj regionu;
- spolupráce a koordinace projektů s dalšími obcemi a subjekty;
- získání financí pro rozvoj obce;
- získání dalších prostředků pro obnovu sportoviště/nákup vybavení/rozvoj školy;
- zájem o dění v obci a blízkém okolí;
- rozšíření spolupráce s místní samosprávou i okolními obcemi;
- získání finančních prostředků na realizaci vlastních projektů.

Mezi odpověďmi byly i následující konkrétní výroky:

- „*fungující dobrovolný svazek obcí*“
- „*jsem živnostník a chtěl jsem jen vědět, zda mi to pomůže v práci*“
- „*umožnit získávat dotace místním spolkům, školám a podnikatelům fungujícím na území obce a možnost spolupracovat na volbě vhodných a potřebných dotačních programů pro území obcí a MAS*“
- „*Základním motivem k založení nové MAS byla dosavadní spolupráce na úrovni dobrovolných svazků obcí Region Jihozápad a Český kras – Pláně, která existuje od 90. let minulého století. V rámci DSO se realizovalo a realizuje mnoho regionálních projektů a spolupráce obcí je velmi intenzivní. Vznik partnerství na úrovni místní akční skupiny se tak jeví jako další, přirozený stupeň spolupráce a je to jeden z hlavních motivů vzniku nové MAS. Druhým, neméně důležitým motivem založení nové MAS, jsou dosavadní zkušenosti s fungováním MAS Karlštejsko, ke kterému v minulém programovacím období většina z obcí přistoupila.*“

Z odpovědí vyplývá, že nejvíce partnerům šlo o to, aby se nějakým způsobem zapojili do cíleného rozvoje regionu, ve kterém působí. Dalším velmi významným motivem pak bylo rozvíjení další spolupráce, která měla navázat na formy fungující dříve. Odpovědi týkající se získávání finančních prostředků (dotací) nebyly, možná překvapivě, na prvním místě. Z odpovědí se tak dá usuzovat, že většina partnerů se k MAS nepřipojila pro vlastní prospěch, ale kvůli tomu, aby se podílela na rozvoji svého regionu prostřednictvím využití metody LEADER.

4. otázka „Co od partnerství očekáváte? V případě potřeby vyberte více možností.“ nabízela pět předem definovaných možností a navíc ještě možnost vepsat odpověď vlastní, přičemž respondenti mohli zaškrtnout možností více. Otázka byla položena se záměrem zjistit, co partneři od vzájemné spolupráce opravdu očekávají, tedy analyzovat jejich pocity v době, kdy již jsou součástí nového prostředí. Možnosti, které měli respondenti na výběr a celkový počet, kolikrát byla která možnost zvolena, zobrazuje graf 2.

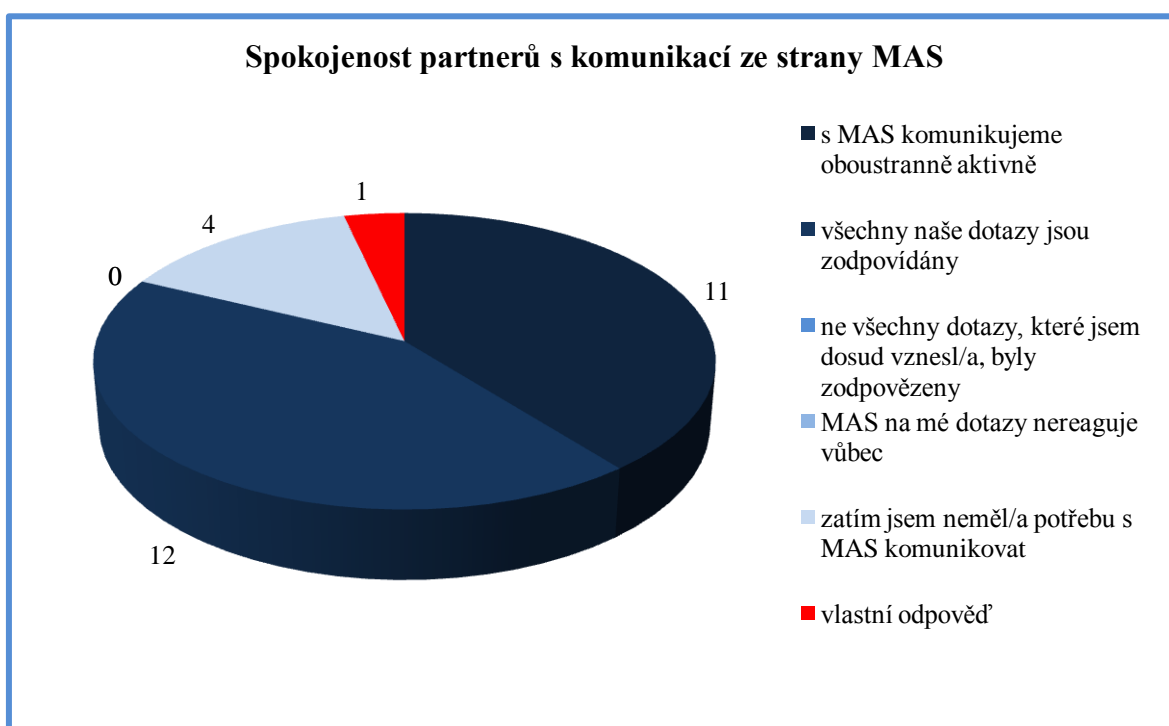

Graf 2: Očekávání partnerů

Jak vyplývá z grafu, nejvíce respondentů volilo možnost „snažší získání finanční podpory z EU a národních programů“. Možnosti, které byly shodně na druhé pozici, jsou „vlastní podíl na rozvoji regionu“ a „možnost účasti na společných projektech“. Nejčastěji volené možnosti očekávání se v podstatě neliší od prvotní motivace partnerů, pouze se změnilo procentuální

zastoupení odpovědí. Více partnerů po vstupu do MAS očekává, že se snáze dostanou k finanční podpoře. Možnost vepsání vlastní odpovědi nevyužil žádný z respondentů.

5. otázka „*Jak jste spokojen/a s úrovní komunikace ze strany MAS?*“ opět poskytovala pět možností předem definovaných odpovědí a dále možnost vepsání odpovědi vlastní. V této otázce si respondenti vybírali právě jednu možnost, která jim byla nejbližší. Tato otázka byla zařazena pro účely zhodnocení komunikace mezi partnery a zástupci MAS. Cílem bylo zjistit, zda jsou partneři s úrovní komunikace spokojeni a jak často vůbec mají potřebu s MAS komunikovat. Možnosti, které měli respondenti na výběr spolu s počtem, kolikrát byla každá možnost zvolena, zobrazuje graf 3.

Graf 3: Spokojenost partnerů s komunikací ze strany MAS

Odpověď „s MAS komunikujeme oboustranně aktivně“ zvolilo 11 respondentů. Nejvíce respondentů volilo možnost „všechny naše dotazy jsou zodpovídány“. Pro možnosti „ne všechny dotazy, které jsem dosud vznesl/a, byly zodpovězeny“ a „MAS na mé dotazy nereaguje vůbec“ se nerozhodl respondent žádný. 4 respondenti zatím neměli potřebu s MAS komunikovat a 1 respondent se rozhodl vepsat následující vlastní odpověď:

- „*Komunikace je dobrá, ale málo. Navíc se ukazuje, že MAS má omezené možnosti prosazovat vůli členů.*“

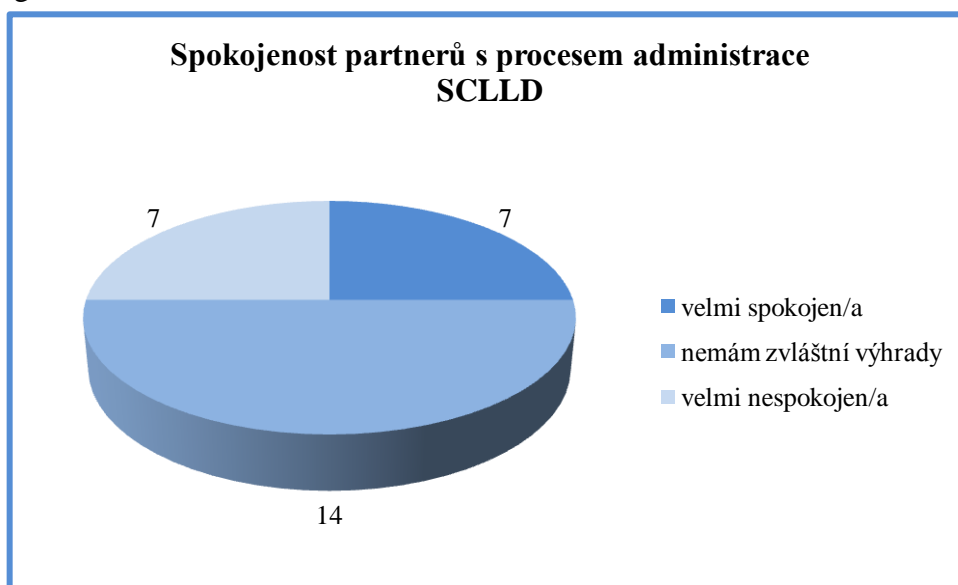
Z uvedených odpovědí je zřejmé, že partneři jsou s komunikací převážně spokojeni, a že s MAS komunikují relativně často. Respondent, který vepsal odpověď vlastní, také připouští, že je s komunikací spokojen, ovšem zřejmě by uvítal, kdyby MAS komunikovala s partnery častěji z vlastní iniciativy. O úrovni komunikace ze strany MAS tedy lze prohlásit, že se nachází na velmi dobrém stupni.

6. otázka „*Sledujete pravidelně webové stránky MAS? Pokud ano, uveďte, zda Vám na stránkách nějaké informace chybí.*“ měla za úkol zjistit, zda se partneři informují o aktuálním dění na webových stránkách MAS a zda jsou webové stránky pro partnery vyhovující ve stavu, v jakém se nyní nacházejí. Respondenti vybírali z jednoduchých odpovědí „ano“ a „ne“, přičemž při výběru odpovědi „ano“ měli možnost uvést, které informace jim na webu chybí. Odpověď „ano“ zvolilo celkem 5 respondentů. 2 z nich uvedli, že jim na stránkách chybí více informací o aktuálním dění, další 2 respondenti na stránkách postrádali konkrétní informace o stavu žádosti o podporu rozvojové strategie MAS a zbývajících 1 respondent neměl k webovým stránkám žádné výhrady. Odpověď „ne“ zvolilo 23 respondentů. Z odpovědí vyplývá, že partneři webové stránky MAS prakticky nenavštěvují. Téměř všichni respondenti, bez jednoho, kteří stránky navštěvují pravidelně, k nim mají nějaké výhrady. Při zvážení uvedeného zřejmě čtenáře napadne otázka, proč partneři webové stránky MAS téměř nenavštěvují? Je možné, že partneři všechny potřebné informace získávají prostřednictvím komunikace s MAS, což lze vyvodit ze závěrů předchozí otázky. Nicméně MAS by měla zapracovat na aktualizaci webových stránek a z jisté části i na zvýšení jejich atraktivity.

7. otázka „*Byl/a jste zapojen/a do tvorby Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD)? Pokud ano, jak?*“ vypovídá o tom, kolik partnerů pocítuje, že skutečně přispělo ke tvorbě SCLLD. Respondenti opět vybírali z odpovědí „ano“ a „ne“ a opět měli v případě kladné odpovědi uvést konkrétní způsob, jak se na zpracování SCLLD podíleli. Odpověď „ano“ zvolilo celkem 11 respondentů, kteří nejčastěji uvedli, že se účastnili komunitního projednávání strategie. 1 respondent odpověděl, že byl přímo zapojen do její tvorby, 2 respondenti vypověděli, že se vyjadřovali k návrhu strategie a 1 uvedl odpověď „*v rámci MAS Jihozápad, v rámci její činnosti*“. 17 respondentů se dle zvolené možnosti na tvorbě strategie nepodílelo. Komunitní projednání SCLLD se konalo 18. června 2015, 18. ledna 2016 a 20. ledna 2016, pozváni byli všichni partneři MAS. Z výsledků lze soudit, že respondenti, kteří na otázku odpověděli negativně, se buď komunitního projednání neúčastnili, nebo tuto účast nepovažují jako vlastní zapojení do tvorby SCLLD. Závěrem lze říci, že v příštím období by

MAS měla usilovat o vyšší zapojení partnerů do tvorby vlastní rozvojové strategie, neboť právě v tom spočívá smysl přístupu LEADER a činnosti MAS jako takových.

8. otázka „*Jak jste spokojen/a s procesem administrace SCLLD ze strany MMR? V případě Vaší nespokojenosti uveďte důvod.*“ byla do dotazníku zařazena za účelem zjištění spokojenosti partnerů s procesem administrace SCLLD, tedy s procesem od podání žádosti do vyplacení podpory. V poslední době se totiž lze setkat s rozhořčením starostů a dalších subjektů, jež plyne ze zdlouhavosti tohoto procesu, což bylo hlavním důvodem zařazení této otázky, která zhodnotí, zda mají i partneři MAS Jihozápad, o. p. s., stejné pocity. Respondenti měli na výběr ze tří možností, přičemž v případě nespokojenosti měli uvést důvod. Možnosti, které měli respondenti na výběr spolu s počtem, kolik respondentů zvolilo jakou možnost, zobrazuje graf 4.

Graf 4: Spokojenost partnerů s procesem administrace SCLLD

Graf uvádí, že 7 respondentů je s procesem velmi spokojeno, 14 respondentů nemá žádné zvláštní výhrady a 7 respondentů je s procesem velmi nespokojeno. Nejčastější odpovědi, které uváděli nespokojení respondenti, měly následující charakter:

- ze strany MMR vše trvá velmi dlouho, mění se podmínky;
- MMR vykazuje spíše nečinnost;
- chybí informace o momentálním stavu žádosti.

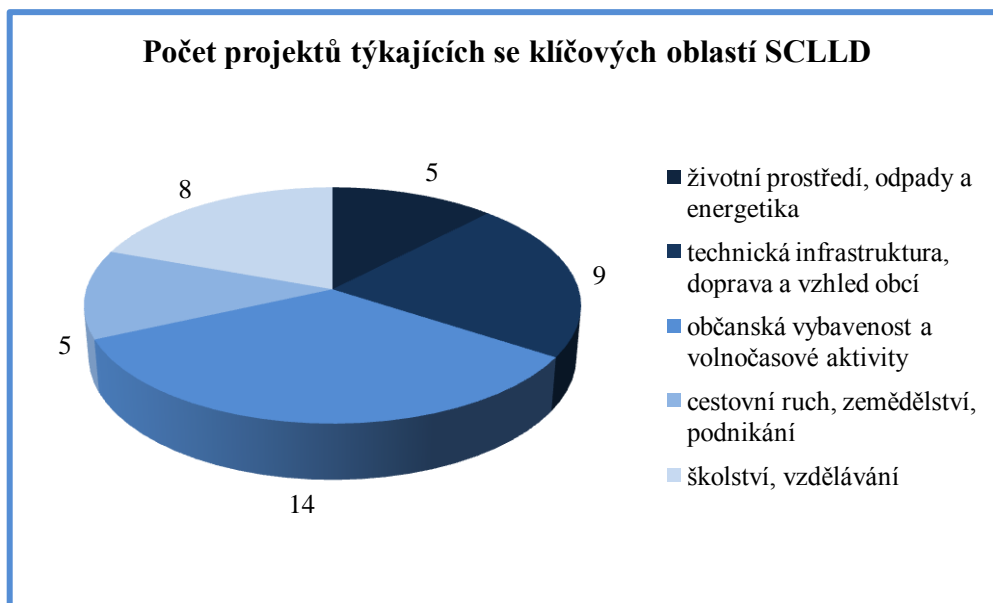
Mezi odpověďmi se vyskytl i následující konkrétní výrok:

- „*vůbec nevím, o co jde*“.

Celkové výsledky naznačují, že partneři MAS jsou s procesem administrace SCLLD více méně spokojeni. Nespokojení poukazují na zdlouhavé procesy ze strany MMR. Uvedený konkrétní výrok jednoho z respondentů naznačuje, že otázka měla být formulována přesněji, aby všichni dotázaní ihned věděli, co je její podstatou.

9. otázka „*Chystáte se prostřednictvím MAS realizovat nějaký projekt, který povede k rozvoji regionu působnosti MAS?*“ byla poslední povinnou otázkou. Tato otázka byla do dotazníku zařazena pro zjištění přibližného počtu partnerů, kteří se na rozvoji regionu budou podílet realizací vlastního projektu, a také proto, aby bylo zjištěno, jakých klíčových oblastí definovaných v SCLLD se budou případné projekty týkat. Respondenti vybírali pouze z možností „ano“ a „ne“, přičemž možnost „ano“ zvolilo 21 respondentů, možnost „ne“ pak zbývajících 7. Výsledek koresponduje se 4. otázkou týkající se očekávání partnerů, kdy partneři po vstupu do MAS očekávají, že snáze dosáhnout na finanční podporu, tedy chystají se prostřednictvím MAS realizovat vlastní projekt. Pro respondenty, kteří odpověděli kladně, byla dále určena desátá otázka.

10. otázka „*Pokud jste v předchozí otázce zvolil/a možnost ANO, uveďte klíčovou oblast, které se projekt (projekty) bude týkat. V případě potřeby vyberte více možností.*“ analyzuje, jakých klíčových oblastí definovaných v SCLLD se budou realizované projekty týkat nejvíce. V SCLLD MAS je definováno celkem 5 klíčových oblastí. Protože respondenti mohou v průběhu současného programového období realizovat více projektů, mohli si také vybrat více z nabízených možností. Klíčové oblasti, které měli respondenti na výběr spolu s počtem, kolikrát byla každá klíčová oblast zvolena, zobrazuje graf 5.

Graf 5: Počet projektů týkajících se klíčových oblastí SCLLD

Z grafu vyplývá, že 14 projektů, které chtějí respondenti realizovat, se má týkat oblasti občanská vybavenost a volnočasové aktivity. 9 projektů spadá do klíčové oblasti technická infrastruktura, doprava a vzhled obcí. 8 projektů je navrženo pro klíčovou oblast školství, vzdělávání. Tyto výsledky poskytují informace k vytvoření představy o tom, jakým směrem se bude území působnosti MAS v budoucnu vyvíjet. Celkem bylo uvedeno 41 odpovědí, což je však na celkový počet respondentů, kteří zodpovídali tuto otázku (21), poměrně vysoké číslo. Je třeba brát v úvahu, že představy jsou často odlišné od reality, tedy ve výsledku bude určitě realizováno projektů méně.

Závěr

Práce shrnuje základní poznatky o regionálním rozvoji, rozvoji venkovských oblastí, přístupu LEADER a o struktuře a činnosti MAS. Z provedené analýzy dostupných informačních zdrojů je evidentní, že integrace přístupu LEADER do politiky rozvoje venkova přinesla vskutku pozitivní dopady. Přístup zdola, kdy jsou do rozvoje zapojeni místní aktéři, kteří společně vytvářejí jednotné rozvojové strategie, se jeví jako nejlepší možná cesta, jak mobilizovat vnitřní zdroje a potenciál daného regionu. Je třeba si uvědomit, že účinný rozvoj daného místa by měl vždy začít u místních obyvatel, jejich potřeb a nápadů, přičemž tento fakt je aplikovatelný na jakýkoliv region. Nejeftivnějším nástrojem k uvedenému (zapojení místních aktérů do rozvoje vlastního regionu) je spolupráce založená na místním partnerství. MAS sdružují aktéry z různých sektorů, kteří by k sobě za normálních okolností hledali cestu jen obtížně. Jejich spolupráce je navíc nenucená, vzájemně obohacující a nezávislá na politických vlivech. Hlavním smyslem zakládání MAS je tedy zjišťování a uspokojování potřeb venkovských regionů, do kterých následně prostřednictvím místních subjektů přerозdělují potřebné veřejné prostředky. Dle dostupných zdrojů lze konstatovat, že velká část MAS se vydala správnou cestou a je skutečným původcem pozitivních změn ve venkovských oblastech.

Poslední kapitola této práce se již věnuje konkrétní místní akční skupině – MAS Jihozápad, o. p. s. V první části této kapitoly jsou pro účely převedení teorie do praxe uvedeny základní informace o reálné a fungující MAS (její historie a struktura). Dále kapitola obsahuje popis struktury Strategie komunitně vedeného místního rozvoje, kterou MAS v letošním roce dokončila. Cílem této práce bylo vypracovat žádost o podporu strategie. Ta byla vypracována a podána v průběhu měsíce března. V době dokončování této práce byla žádost MAS vrácena k doplnění, kvůli čemuž ještě nelze s jistotou říci, zda jí bude vyhověno. Další část kapitoly tedy obsahuje slovní popis struktury a vytváření žádosti. V rámci uvedeného cíle práce byl dále vytvořen dotazník pro partnery MAS, s jehož výsledky detailně seznamuje poslední část kapitoly. Dílčí závěry dotazníku je možné shrnout do následujících doporučení:

- MAS by měla více propagovat svou činnost, a to zejména v malých obcích spadajících do území její působnosti;
- MAS by měla využít zjištění, že místní aktérům opravdu záleží na rozvoji regionu;
- MAS by měla zaktualizovat a zatraktivnit své webové stránky;
- v příštím období by se MAS měla snažit o vyšší zapojení partnerů do tvorby strategie.

Hlavní přínos práce spočívá v podání žádosti o podporu rozvojové strategie na straně jedné a dále ve vytvoření prvotní datové základny pro budoucí hodnocení činnosti MAS a rozvojové strategie. V případě vyhovění žádosti bude MAS oprávněna čerpat veřejné prostředky na podporu realizace rozvojových projektů a započne tak svoji hlavní činnost, kterou je cílený rozvoj regionu. Vytvořená datová základna poslouží k pozdějšímu zhodnocení, zda se naplnila očekávání partnerů nebo zda se nějakým způsobem změnila úroveň komunikace. Dále bude možné zhodnotit, jak partneři s odstupem času vnímají proces administrace strategie a kolik projektů týkajících se jakých klíčových oblastí bylo realizováno.

Seznam použitých zdrojů

Analýza možností využití metody LEADER a struktur Místních akčních skupin (MAS) pro implementaci programů SFŽP. In: *MAS – Partnerství Moštěnka* [online]. Roštěnice - Zvonovice: Národní observatoř venkova, 2010 [cit. 2016-07-24]. Dostupné z: http://www.mas-mostenka.cz/soubory/studie_leader_v_sfzp.pdf

BINEK, Jan. 2011. *Synergie ve venkovském prostoru: Paradoxy rozvoje venkova: Kritické zhodnocení bariér, nástrojů a šancí rozvoje venkova*. Brno: GaREP. ISBN 978-80-904308-6-0.

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. 2011. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozšíř. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1974-3.

Databáze MAS. In: *NS MAS České republiky* [online]. 2014 [cit. 2016-08-07]. Dostupné z: <http://databaze.nsmas.cz/>

EU, European Commission. 2006. *The Leader approach: a basic guide*. Luxembourg: EURO-OP. ISBN 92-79-02044-7. Dostupné také z: http://ec.europa.eu/agriculture/publi/fact/leader/2006_en.pdf

EU, Evropská komise. 2009. *Výběr osvědčených postupů programu Leader+*. Luxembourg: Observatoř venkovských oblastí. ISBN 978-92-79-07046-4. Dostupné také z: http://ec.europa.eu/agriculture/rur/leaderplus/pdf/bestpractice/bp4_cs.pdf

KLUFOVÁ, Renata. 2015. *Demografický vývoj a typologie českého venkova v kontextu prostorových souvislostí*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-733-1.

Komunitně vedený místní rozvoj v praxi České republiky: Dodatek k Národnímu strategickému plánu LEADER 2014+. In: *NS MAS České republiky* [online]. Únor 2012 [cit. 2016-08-01]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/content/uploads/2012/07/Komunitn%C4%9B-veden%C3%BD-m%C3%ADstn%C3%AD-rozvoj-v-praxi-%C4%8Cesk%C3%A9-republiky-verze-%C3%BA-nor-2012.pdf>

KREJČÍ, Tomáš. 2010. *Regionální rozvoj: teorie, aplikace, regionalizace*. Vyd. 1. Brno: Mendelova univerzita. ISBN 978-80-7375-414-3.

MAS Jihozápad 2014 - 2020: Komunitně vedená strategie místního rozvoje MAS Jihozápad: Analytická část. In: *MAS Jihozápad* [online]. Jinočany: MAS Jihozápad, 2016a [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: http://www.masjihozapad.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200184&id_dokumenty=1078

MAS Jihozápad 2014 - 2020: Komunitně vedená strategie místního rozvoje MAS Jihozápad: Implementační část. In: *MAS Jihozápad* [online]. Jinočany: MAS Jihozápad, 2016c [cit. 2016-08-13]. Dostupné z: http://www.masjihozapad.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200184&id_dokumenty=1092

MAS Jihozápad 2014 - 2020: Komunitně vedená strategie místního rozvoje MAS Jihozápad: Strategická část. In: *MAS Jihozápad* [online]. Jinočany: MAS Jihozápad, 2016b [cit. 2016-08-13]. Dostupné z: http://www.masjihozapad.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200184&id_dokumenty=1090

MAS Jihozápad o.p.s. In: *NS MAS České republiky* [online]. Benešov, 2014 [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://databaze.nsmascr.cz/Mas/177/MAS-Jihozapad-ops/mapa>

MATOUŠKOVÁ, Kamila. 2006. *MAS – krok za krokem: Praktické rady z jednotlivých etap zakládání a činnosti místních akčních skupin*. Vyd. 1. Praha: Ústav zemědělských a potravinářských informací.

Metoda LEADER: Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD): Rozvoj venkova se zapojením místních komunit. In: *NS MAS České republiky* [online]. Národní síť Místních akčních skupin České republiky, 2015 [cit. 2016-07-25]. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/content/uploads/2015/03/brozura2015.pdf>

Metodika pro standardizaci místních akčních skupin v programovém období 2014-2020. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 2016-08-12]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/320777/METODIKA_PRO_STANDARDIZACI_MISTNICH_AKCNICH_SKUPIN.pdf

Místní akční skupina (MAS). In: *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. 26.01.2016 [cit. 2016-08-07]. Dostupné z: [http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/M/Místní-akční-skupina-\(MAS\)](http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/M/Místní-akční-skupina-(MAS))

Národní strategický plán LEADER 2014+: Strategický poziční dokument Národní sítě Místních akčních skupin České republiky pro přípravu politik rozvoje venkova... In: *NS MAS České republiky* [online]. Červen 2011 [cit. 2016-07-17]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/content/uploads/2012/07/N%C3%81RODN%C3%8D-STRATEGICK%C3%9D-PL%C3%81N-LEADER-2014+-pln%C3%A1-verze.pdf>

O nás. In: *NS MAS České republiky* [online]. [cit. 2016-08-12]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/o-nas/>

PELCL, Petr. 2008. *Metodika dobré praxe místních akčních skupin v České republice: Zpráva z výzkumného projektu 2007-2008*. Plzeň: Centrum pro komunitní práci. Edice venkov. ISBN 978-80-86902-74-6.

PĚLUCHA, Martin. 2006. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU*. Praha: IREAS. ISBN 80-86684-42-3.

PĚLUCHA, Martin. 2012. *Venkov na prahu 21. století: venkov a jeho rozvoj na přelomu milénia, územní dopady znalostní ekonomiky na venkov, souvislosti vztahů měst a venkova v globalizované ekonomice*. Vyd. 1. Praha: Alfa nakladatelství. ISBN 978-80-87197-49-3.

Policy overview 2014-2020. In: *European Commission* [online]. Posl. aktual. 09 September 2015 [cit. 2016-07-16]. Dostupné z: https://enrd.ec.europa.eu/node/1587/policy-overview-2014-2020_en

Politika rozvoje venkova v období 2007-2013. In: *Evropská komise* [online]. Posl. aktual. 15-04-2008 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_cs.htm

Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2010 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/61102/prv_zmeny_cerven2010_web.pdf

Program rozvoje venkova na období 2014 – 2020. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2015 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/409446/Program_rozvoje_venkova_final.pdf

Přehled standardizovaných MAS. In: *NS MAS České republiky* [online]. 2016 [cit. 2016-08-12]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/content/uploads/2016/01/P%C5%99ehled-standardizovan%C3%BDch-MAS-k-6.1.2016.pdf>

RAGONNAUD, Guillaume. Druhý pilíř společné zemědělské politiky: politika rozvoje venkova. In: *Evropský parlament* [online]. 06/2016 [cit. 2016-07-16]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.2.6.html

Regiony a regionalizace. In: *Metodická podpora regionálního rozvoje* [online]. [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/regiony_red.html

Ročně aktualizovaná data, s číselníkem MAS. In: *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/23194580/data_pro_mas_2008_2014_ver_25_02_2016.xlsx/ec2ec78b-f076-40be-b4e1-760671f5c34d?version=1.1

Společná zemědělská politika po reformě – I. a II. pilíř. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. 8.7.2014 [cit. 2016-07-16]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/spolecna-zemedelska-politika-po-reforme.html>

Standardy MAS. In: *NS MAS České republiky* [online]. [cit. 2016-08-12]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/podklady-pro-op/standardy-mas/>

TOMŠÍK, Karel. 2009. *Vývoj a perspektivy evropského venkova: aspekty konkurenceschopnosti a udržitelného rozvoje v evropském venkovském prostoru v prostředí globalizace*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7357-495-6.

URBÁŠKOVÁ, Hana. 2012. *Udržitelný rozvoj venkova*. Vyd. 1. Brno: Akademické nakladatelství CERM. ISBN 978-80-7204-819-9.

Úplné znění Statutu obecně prospěšné společnosti MAS Jihozápad o.p.s. In: *MAS Jihozápad* [online]. Jinočany: MAS Jihozápad, 2015 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: http://www.masjihozapad.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200184&id_dokumenty=1068

Výroční zpráva 2014. In: *MAS Jihozápad* [online]. Jinočany: MAS Jihozápad, 2015 [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: http://www.masjihozapad.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200184&id_dokumenty=1063

Výzva k předkládání žádostí o podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje. In: *Státní zemědělský intervenční fond* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2015 [cit. 2016-08-13]. Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fprv2014%2Fopatreni%2Fleader%2F1441096375256%2F1441096417351.pdf

WOKOUN, René. 2008. *Regionální rozvoj: (výchozí diskuse regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde. ISBN 978-80-7201-699-0.

Seznam zkratek

CLLD.....	Community-Led Local Development (Komunitně vedený místní rozvoj)
ČR.....	Česká republika
ČZU.....	Česká zemědělská univerzita
DSO.....	Dobrovolný svazek obcí
EAFRD.....	European Agricultural Fund for Rural Development (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)
EAGF.....	European Agricultural Guarantee Fund (Evropský zemědělský záruční fond)
EAGGF.....	European Agricultural Guidance and Guarantee Fund (Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond)
ELARD.....	European LEADER Association for Rural Development (Evropská asociace LEADER pro rozvoj venkova)
ESI fondy.....	European Structural and Investment (Evropské strukturální a investiční fondy)
EU.....	European Union (Evropská unie)
IROP.....	Integrovaný regionální operační program
KSK.....	Kulturní a sportovní klub
LAG.....	Local Action Group (Místní akční skupina)
LEADER.....	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale („propojování akcí pro rozvoj ekonomiky venkova“)
MAS.....	Místní akční skupina
MMR.....	Ministerstvo pro místní rozvoj
MŠ.....	Mateřská škola
NS MAS ČR.....	Národní síť Místních akčních skupin České republiky
OECD.....	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OP.....	Operační program
OPZ.....	Operační program Zaměstnanost

OPŽP.....	Operační program Životní prostředí
OSVČ.....	Osoba samostatně výdělečně činná
PRV.....	Program rozvoje venkova
SCLLD.....	Community-Led Local Development Strategy (Strategie komunitně vedeného místního rozvoje)
SDH.....	Sbor dobrovolných hasičů
SK.....	Sportovní klub
SZP.....	Společná zemědělská politika
TJ.....	Tělovýchovná jednota
USA.....	United States of America (Spojené státy americké)

Seznam obrázků, tabulek a grafů

Obrázky

Obr. 1: Hierarchie programování politiky rozvoje venkova EU v období 2007 – 2013

Obr. 2: Vývoj programu LEADER v rámci Iniciativ Společenství

Obr. 3: Klíčové znaky přístupu LEADER

Obr. 4: Územní působnost MAS Jihozápad, o. p. s.

Tabulky

Tab. 1: Základní údaje o společnosti

Tab. 2: Obce spadající do územní působnosti společnosti včetně vybraných ukazatelů

Tab. 3: Práva a povinnosti partnerů MAS

Tab. 4: Seznam partnerů MAS k 10. 3. 2016 včetně zájmových skupin

Grafy

Graf 1: Konečný vzorek respondentů z celkového počtu oslovených partnerů

Graf 2: Očekávání partnerů

Graf 3: Spokojenost partnerů s komunikací ze strany MAS

Graf 4: Spokojenost partnerů s procesem administrace SCLLD

Graf 5: Počet projektů týkajících se klíčových oblastí SCLLD

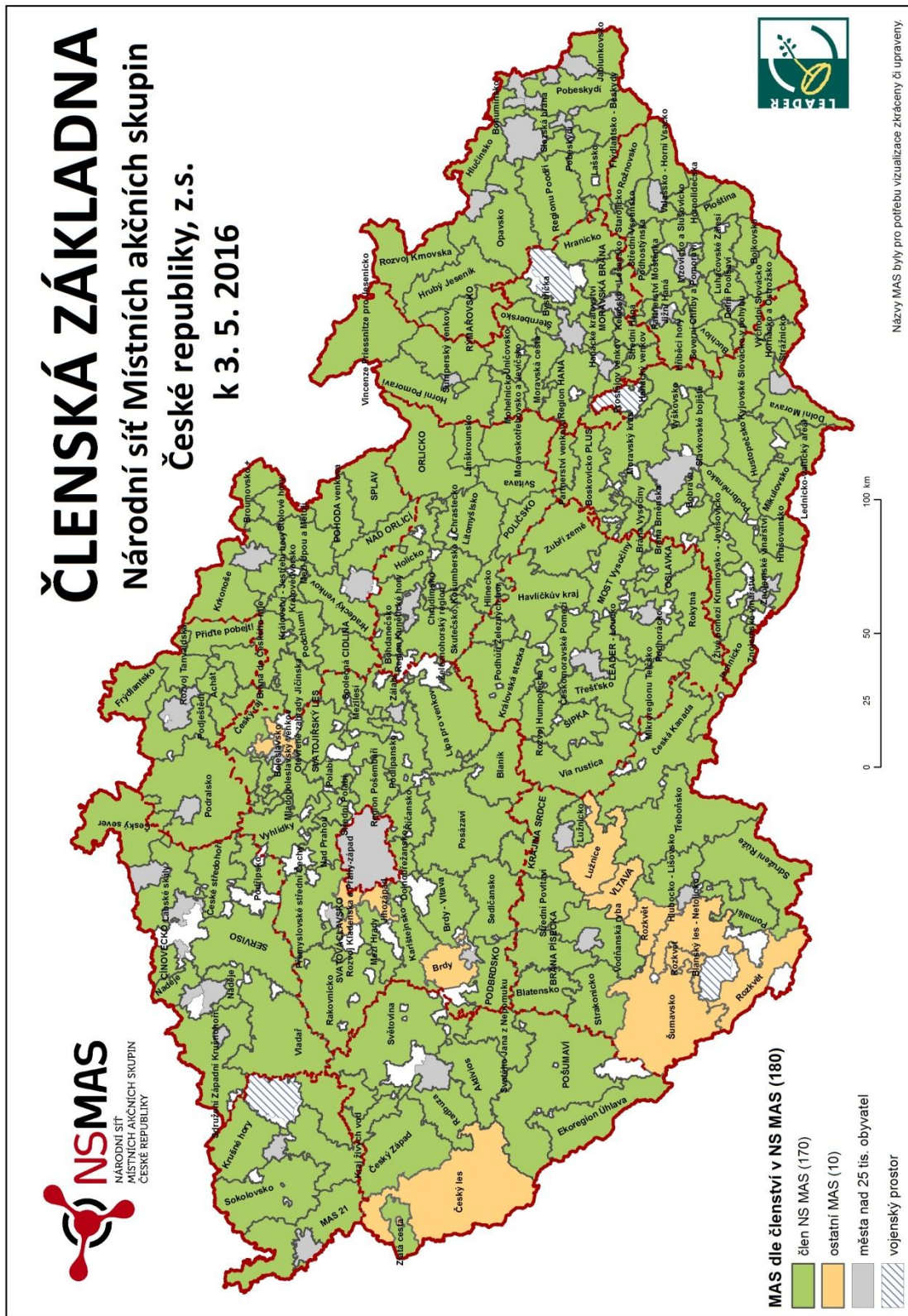
Seznam samostatných příloh

P/1 Členská základna NS MAS ČR k 3. 5. 2016

P/2 Dotazník pro partnery MAS

Samostatné přílohy

P/1 Členská základna NS MAS ČR k 3. 5. 2016 (O nás)

Dostupné z: http://nsmas.cz/content/uploads/2016/06/clenove-NS-MAS_2016.jpg

P/2 Dotazník pro partnery MAS

Dotazník pro partnery MAS Jihozápad, o. p. s.

Tento dotazník je adresován partnerům MAS Jihozápad, o. p. s., a slouží ke zhodnocení jejich postojů, motivace, informovanosti a úrovně komunikace ze strany MAS.

Dotazník je anonymní. Byl vytvořen pro účely diplomové práce a povede ke zhodnocení výchozího stavu, ve kterém se MAS v současnosti nachází, a v případě pozdějšího zkoumání jejího vývoje poslouží jako srovnávací základna.

Děkuji za čas, který jste věnovali vyplnění tohoto dotazníku.

1. Do jaké zájmové skupiny MAS patříte?

- Kultura a sport
- Podnikatelé
- Udržitelný rozvoj
- Veřejná správa

2. Jaké je Vaše místo působnosti? Uvedte název obce.

3. Jaká byla Vaše motivace pro vstup do MAS? Uvedte hlavní důvod Vašeho zapojení.

4. Co od partnerství očekáváte? V případě potřeby vyberte více možností.

- Vlastní podíl na rozvoji regionu
- Snažší získání finanční podpory z EU a národních programů
- Možnost ovlivnění výběru projektů, které získají finanční podporu
- Možnost účasti na společných projektech
- Získání znalostí a zkušeností mimo svou hlavní oblast působnosti
- Vlastní odpověď:

5. Jak jste spokojen/a s úrovní komunikace ze strany MAS?

- S MAS komunikujeme oboustranně aktivně
- Všechny naše dotazy jsou zodpovídaný
- Ne všechny dotazy, které jsem dosud vznesl/a, byly zodpovězeny
- MAS na mé dotazy nereaguje vůbec
- Zatím jsem neměl/a potřebu s MAS komunikovat
- Vlastní odpověď:

6. Sledujete pravidelně webové stránky MAS? Pokud ano, uveďte, zda Vám na stránkách nějaké informace chybí.

- Ne
- Ano

7. Byl/a jste zapojen/a do tvorby Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD)? Pokud ano, jak?

- Ne
- Ano

8. Jak jste spokojen/a s procesem administrace SCLLD ze strany MMR? V případě Vaší nespokojenosti uveďte důvod.

- Velmi spokojen/a
- Nemám zvláštní výhrady
- Velmi nespokojen/a

9. Chystáte se prostřednictvím MAS realizovat nějaký projekt, který povede k rozvoji regionu působnosti MAS?

- Ne
- Ano

10. Pokud jste v předchozí otázce zvolil/a možnost ANO, uveďte klíčovou oblast, které se projekt (projekty) bude týkat. V případě potřeby vyberte více možností.

- Životní prostředí, odpady a energetika
- Technická infrastruktura, doprava a vzhled obcí
- Občanská vybavenost a volnočasové aktivity
- Cestovní ruch, zemědělství, podnikání
- Školství, vzdělávání

Evidence výpůjček

Prohlášení:

Dávám svolení k půjčování této diplomové práce. Uživatel potvrzuje svým podpisem, že bude tuto práci řádně citovat v seznamu použité literatury.

Iveta Suchá

V Praze dne: 29. 8. 2016

podpis:

Jméno	Katedra/Pracoviště	Datum	Podpis